

Warszawa, dnia 16 maja 2025 r.

Poz. 642

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 6 marca 2025 r.

w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Podaje się do wiadomości, że zgodnie z artykułem 14 Umowy dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.¹⁾, dnia 1 stycznia 2025 r. weszły w życie zmiany do załączników A i B do powyższej umowy.

Jednolity tekst wskazanej wyżej umowy, uwzględniający zmiany znowelizowanych załączników A i B stanowiących integralną część umowy, ogłasza się w załączniku do niniejszego oświadczenia rządowego.

Ogłoszenie Umowy dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) stanowi jednocześnie realizację obowiązku transpozycji przewidzianego w art. 2 ust. 1 dyrektywy delegowanej Komisji (UE) 2025/149 z dnia 15 listopada 2024 r. zmieniającej załączniki do dyrektywy 2008/68/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w celu uwzględnienia postępu naukowo-technicznego (Dz. Urz. UE L 149 z 24.01.2025), w zakresie transportu drogowego.

Minister Spraw Zagranicznych: *R. Sikorski*

---

¹⁾ Jednolity tekst Umowy dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r., uwzględniający zmiany znowelizowanych załączników A i B, został ogłoszony w Dz. U. z 2023 r. poz. 891.

Załącznik do oświadczenia rządowego z dnia
6 marca 2025 r. (Dz. U. poz. 642)

Przekład

ADR

---

obowiązująca od dnia 1 stycznia 2025 r.

Umowa dotycząca międzynarodowego przewozu
drogowego towarów niebezpiecznych

TOM I

SPIS TREŚCI

TOM I

		strona
	Umowa dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych	ix
	Protokół podpisania	xv
Załącznik A	Przepisy ogólne i przepisy dotyczące materiałów i przedmiotów niebezpiecznych ...	1
Część 1	Przepisy ogólne	3
Dział 1.1	Zakres i stosowanie	5
	1.1.1 Struktura	5
	1.1.2 Zakres.....	5
	1.1.3 Wyłączenia	6
	1.1.4 Stosowanie innych przepisów	12
	1.1.5 Stosowanie norm	14
Dział 1.2	Definicje, jednostki miar i skróty.....	15
	1.2.1 Definicje	15
	1.2.2 Jednostki miar	33
	1.2.3 Wykaz skrótów	35
Dział 1.3	Szkolenie osób zaangażowanych w przewóz towarów niebezpiecznych	37
	1.3.1 Zakres i stosowanie	37
	1.3.2 Charakter szkolenia	37
	1.3.3 Dokumentacja	37
Dział 1.4	Obowiązki uczestników przewozu w zakresie bezpieczeństwa	38
	1.4.1 Ogólne środki bezpieczeństwa	38
	1.4.2 Obowiązki głównych uczestników przewozu	38
	1.4.3 Obowiązki innych uczestników przewozu	40
Dział 1.5	Odstępstwa	43
	1.5.1 Odstępstwa czasowe	43
	1.5.2 <i>(Zarezerwowany)</i>	43
Dział 1.6	Przepisy przejściowe	44
	1.6.1 Przepisy ogólne	44
	1.6.2 Naczynia ciśnieniowe i naczynia do klasy 2	47
	1.6.3 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie	48
	1.6.4 Kontenery-cysterny, cysterny przenośne i MEGC	52
	1.6.5 Pojazdy	55
	1.6.6 Klasa 7	57
Dział 1.7	Wymagania ogólne dotyczące materiału promieniotwórczego	60
	1.7.1 Przepisy ogólne	60
	1.7.2 Program ochrony przed promieniowaniem	61
	1.7.3 System zarządzania	62
	1.7.4 Warunki specjalne	62

SPIS TREŚCI (c.d.)

	1.7.5	Materiały promieniotwórcze o innych niebezpiecznych właściwościach	62
	1.7.6	Niezgodności	63
Dział	1.8	Kontrola oraz inne środki wspomagające, stosowane w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa	64
	1.8.1	Kontrola administracyjna towarów niebezpiecznych	64
	1.8.2	Współdziałanie administracji	64
	1.8.3	Doradca do spraw bezpieczeństwa	64
	1.8.4	Wykaz właściwych władz i jednostek przez nie upoważnionych	70
	1.8.5	Powiadamianie o zdarzeniach dotyczących towarów niebezpiecznych	70
	1.8.6	Kontrole administracyjne czynności opisanych w 1.8.7 i 1.8.8	75
	1.8.7	Procedury oceny zgodności, wydawania świadectwa zatwierdzenia typu i badań	78
	1.8.8	Procedury oceny zgodności naboju gazowych	86
Dział	1.9	Ograniczenia w transporcie wprowadzane przez właściwe władze	89
	1.9.5	Ograniczenia przewozu przez tunele	89
Dział	1.10	Przepisy dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych	93
	1.10.1	Przepisy ogólne	93
	1.10.2	Szkolenie w zakresie ochrony	93
	1.10.3	Przepisy dotyczące towarów niebezpiecznych dużego ryzyka	93
Część 2	Klasyfikacja		99
Dział	2.1	Przepisy ogólne	101
	2.1.1	Wstęp	101
	2.1.2	Zasady klasyfikacji	102
	2.1.3	Klasyfikacja materiałów, włącznie z roztworami i mieszaninami (takimi jak preparaty i odpady), niewymienionych z nazwy	103
	2.1.4	Klasyfikacja próbek	108
	2.1.5	Klasyfikacja przedmiotów jako przedmioty zawierające towary niebezpieczne, I.N.O.	109
	2.1.6	Klasyfikacja opakowań odpadowych próżnych nieoczyszczonych ...	110
Dział	2.2	Przepisy szczegółowe dla poszczególnych klas	111
	2.2.1	Klasa 1 Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałami wybuchowymi	111
	2.2.2	Klasa 2 Gazy	137
	2.2.3	Klasa 3 Materiały zapalne ciekłe	148
	2.2.41	Klasa 4.1 Materiały zapalne stałe, materiały samoreaktywne, materiały polimeryzujące oraz materiały wybuchowe odczulone stałe	154
	2.2.42	Klasa 4.2 Materiały podatne na samozapalenie.....	165
	2.2.43	Klasa 4.3 Materiały wydzielające w zetknięciu z wodą gazy palne ...	170
	2.2.51	Klasa 5.1 Materiały utleniające	174
	2.2.52	Klasa 5.2 Nadtlenki organiczne	179
	2.2.61	Klasa 6.1 Materiały trujące	197
	2.2.62	Klasa 6.2 Materiały zakaźne	210
	2.2.7	Klasa 7 Materiały promieniotwórcze	217

SPIS TREŚCI (c.d.)

	2.2.8	Klasa 8	Materiały żrące	247
	2.2.9	Klasa 9	Różne materiały i przedmioty niebezpieczne	256
Dział	2.3	Metody badań		277
	2.3.0	Przepisy ogólne		277
	2.3.1	Badanie na wypacanie materiałów wybuchowych kruszących typu A..		277
	2.3.2	Badania dotyczące mieszanin znitrowanej celulozy klasy 1 i klasy 4.1...		279
	2.3.3	Badania dotyczące materiałów zapalnych ciekłych klas 3, 6.1 i 8		280
	2.3.4	Badanie dla oznaczenia podatności na płynięcie		282
	2.3.5	Klasyfikacja materiałów metaloorganicznych w klasach 4.2 i 4.3		283
Część 3		Wykaz towarów niebezpiecznych, przepisy szczególne oraz wyłączenia dotyczące ilości ograniczonych i wyłączonych		285
Dział	3.1	Przepisy ogólne		287
	3.1.1	Wstęp		287
	3.1.2	Prawidłowa nazwa przewozowa		287
	3.1.3	Roztwory lub mieszaniny		289
Dział	3.2	Wykaz towarów niebezpiecznych		290
	3.2.1	Tabela A: Wykaz towarów niebezpiecznych		290
Dział	3.3	Przepisy szczególne dotyczące niektórych materiałów lub przedmiotów		609
Dział	3.4	Towary niebezpieczne zapakowane w ilościach ograniczonych		669
	3.4.7	Oznakowanie sztuk przesyłek zawierających towary w ilościach ograniczonych		670
	3.4.8	Oznakowanie sztuk przesyłek z towarami w ilościach ograniczonych zgodne z przepisami części 3, działu 4 Instrukcji Technicznych ICAO.		670
	3.4.11	Używanie opakowań zbiorczych		671
Dział	3.5	Towary niebezpieczne zapakowane w ilościach wyłączonych		673
	3.5.1	Ilości wyłączone		673
	3.5.2	Opakowania		674
	3.5.3	Badanie opakowań		674
	3.5.4	Oznakowanie sztuk przesyłek		675
	3.5.5	Maksymalna liczba sztuk przesyłek w pojeździe lub kontenerze		676
	3.5.6	Dokumentacja		676

SPIS TREŚCI (c.d.)**TOM II****Załącznik A Przepisy ogólne i przepisy dotyczące materiałów i przedmiotów niebezpiecznych (c.d.)****Część 4 Przepisy dotyczące stosowania opakowań i cystern**

- Dział 4.1 Stosowanie opakowań, w tym dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL) oraz opakowań dużych
- Dział 4.2 Stosowanie cystern przenośnych oraz wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC) UN
- Dział 4.3 Stosowanie cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych, nadwozi wymiennych cystern i kontenerów-cystern ze zbiornikami metalowymi oraz pojazdów-baterii i wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC)
- Dział 4.4 Stosowanie wykonanych z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem (FRP) cystern stałych (pojazdów-cystern) oraz cystern odejmowalnych
- Dział 4.5 Stosowanie cystern do przewozu odpadów napelnianych podciśnieniowo
- Dział 4.6 *Zarezerwowany*
- Dział 4.7 Stosowanie ruchomych jednostek do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU)

Część 5 Procedury nadawcze

- Dział 5.1 Przepisy ogólne
- Dział 5.2 Umieszczanie oznakowania i nalepek ostrzegawczych
- Dział 5.3 Umieszczanie dużych nalepek ostrzegawczych i oznakowania na kontenerach, kontenerach do przewozu luzem, MEGC, MEMU, kontenerach-cysternach, cysternach przenośnych i pojazdach
- Dział 5.4 Dokumentacja
- Dział 5.5 Przepisy szczególne

Część 6 Wymagania dotyczące konstrukcji i badania opakowań, dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL), opakowań dużych, cystern i kontenerów do przewozu luzem

- Dział 6.1 Wymagania dotyczące konstrukcji i badania opakowań
- Dział 6.2 Wymagania dotyczące konstrukcji i badania naczyń ciśnieniowych, pojemników aerozolowych, naczyń ciśnieniowych małych zawierających gaz (naboi gazowych) i ogniw paliwowych zawierających gaz skroplony palny
- Dział 6.3 Wymagania dotyczące konstrukcji i badania opakowań dla materiałów zakaźnych kategorii A klasy 6.2 (UN 2814 i 2900)
- Dział 6.4 Wymagania dotyczące konstrukcji, badania i zatwierdzania sztuk przesyłek dla materiału promieniotwórczego i dla zatwierdzania takiego materiału
- Dział 6.5 Wymagania dotyczące konstrukcji i badania dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL)

SPIS TREŚCI (c.d.)

- Dział 6.6 Wymagania dotyczące budowy i badania opakowań dużych
- Dział 6.7 Wymagania dotyczące projektowania, budowy, badania i prób cystern przenośnych i wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC) UN
- Dział 6.8 Wymagania dotyczące budowy, wyposażenia, zatwierdzania typu, badania i prób oraz znakowania cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych, kontenerów-cystern i nadwozi wymiennych-cystern, ze zbiornikami metalowymi oraz pojazdów-baterii i wieloelementowych kontenerów do gazu (MEGC)
- Dział 6.9 Przepisy dotyczące projektowania, budowy, badania i prób cystern przenośnych ze zbiornikami wykonanymi z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem (FRP)
- Dział 6.10 Wymagania dotyczące budowy, wyposażenia, zatwierdzania typu, badania i znakowania cystern do przewozu odpadów napelnianych podciśnieniowo
- Dział 6.11 Wymagania dotyczące projektowania, budowy, badań i prób kontenerów do przewozu luzem
- Dział 6.12 Wymagania dotyczące budowy, wyposażenia, zatwierdzania typu, badań i prób oraz znakowania cystern, kontenerów do przewozu luzem i specjalnych przedziałów ładunkowych do materiałów wybuchowych i przedmiotów z materiałami wybuchowymi, wchodzących w skład ruchomych jednostek do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU)
- Dział 6.13 Wymagania dotyczące projektowania, budowy, wyposażenia, zatwierdzania typu, badania i znakowania cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych, wykonanych z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem (FRP)

Część 7 Przepisy dotyczące warunków przewozu, załadunku, rozładunku oraz manipulowania ładunkiem

- Dział 7.1 Przepisy ogólne
- Dział 7.2 Przepisy dotyczące przewozu w sztukach przesyłek
- Dział 7.3 Przepisy dotyczące przewozu luzem
- Dział 7.4 Przepisy dotyczące przewozu w cysternach
- Dział 7.5 Przepisy dotyczące załadunku, rozładunku i manipulowania ładunkiem

Załącznik B Przepisy dotyczące środków transportu i operacji transportowych**Część 8 Wymagania dotyczące załogi pojazdu, wyposażenia, postępowania i dokumentacji**

- Dział 8.1 Wymagania ogólne dotyczące jednostek transportowych oraz przewożonego wyposażenia
- Dział 8.2 Wymagania dotyczące szkolenia załogi pojazdu
- Dział 8.3 Inne wymagania, które powinny być spełnione przez załogę pojazdu

SPIS TREŚCI (c.d.)

- Dział 8.4 Wymagania dotyczące nadzorowania pojazdów
- Dział 8.5 Wymagania dodatkowe dotyczące niektórych klas lub materiałów
- Dział 8.6 Ograniczenia przewozu towarów niebezpiecznych przez tunele drogowe
- Część 9 Wymagania dotyczące konstrukcji i dopuszczenia pojazdów**
- Dział 9.1 Zakres, definicje i wymagania dotyczące dopuszczenia pojazdów
- Dział 9.2 Wymagania dotyczące konstrukcji pojazdów
- Dział 9.3 Wymagania dodatkowe dotyczące kompletnych lub skompletowanych pojazdów EX/II lub EX/III przeznaczonych do przewozu materiałów wybuchowych i przedmiotów z materiałami wybuchowymi (klasy 1) w sztukach przesyłek
- Dział 9.4 Wymagania dodatkowe dotyczące konstrukcji nadwozi pojazdów kompletnych lub skompletowanych przeznaczonych do przewozu towarów niebezpiecznych w sztukach przesyłek (innych niż pojazdy EX/II i EX/III)
- Dział 9.5 Wymagania dodatkowe dotyczące konstrukcji nadwozi pojazdów kompletnych lub skompletowanych przeznaczonych do przewozu materiałów niebezpiecznych stałych luzem
- Dział 9.6 Wymagania dodatkowe dotyczące pojazdów kompletnych lub skompletowanych przeznaczonych do przewozu materiałów w temperaturze kontrolowanej
- Dział 9.7 Wymagania dodatkowe dotyczące cystern stałych (pojazdów-cystern), pojazdów-baterii i pojazdów kompletnych lub skompletowanych używanych do przewozu towarów niebezpiecznych w cysternach odejmowalnych o pojemności większej niż 1 m³ lub w kontenerach-cysternach, cysternach przenośnych lub MEGC o pojemności jednostkowej większej niż 3 m³ (pojazdy EX/III, FL i AT)
- Dział 9.8 Wymagania dodatkowe dotyczące kompletnych i skompletowanych MEMU

UMOWA
DOTYCZĄCA MIĘDZYNARODOWEGO PRZEWOZU DROGOWEGO
TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH (ADR)¹

Umawiające się Strony, dążąc do wzmożenia bezpieczeństwa międzynarodowych przewozów drogowych, uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

W rozumieniu niniejszej Umowy:

- (a) określenie „pojazd” oznacza pojazdy samochodowe, pojazdy członowe, przyczepy i naczepy - stosownie do definicji zawartych w artykule 4 Konwencji o ruchu drogowym z dnia 19 września 1949 roku, z wyjątkiem pojazdów należących do sił zbrojnych Umawiającej się Strony lub im podlegających;
- (b) określenie „towary niebezpieczne” oznacza takie materiały i przedmioty, których międzynarodowy przewóz drogowy jest zabroniony lub dozwolony pod pewnymi warunkami ustalonymi w załącznikach A i B;
- (c) określenie „międzynarodowy przewóz” oznacza każdą działalność przewozową wykonywaną na terytorium co najmniej dwu Umawiających się Stron przez pojazdy określone pod literą (a).

Artykuł 2

1. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 4 ustęp 3, towary niebezpieczne wyłączone z przewozu na podstawie załącznika A nie mogą być przyjęte do przewozu międzynarodowego.
2. Przewozy międzynarodowe innych towarów niebezpiecznych są dozwolone, jeżeli spełnione są:
  - (a) warunki ustalone w załączniku A dla wymienionych w nim towarów, w szczególności w odniesieniu do ich opakowania i oznakowania, oraz
  - (b) warunki ustalone w załączniku B, w szczególności w odniesieniu do konstrukcji, wyposażenia i eksploatacji pojazdu służącego do przewozu towarów wymienionych w tym załączniku z zastrzeżeniem postanowień artykułu 4 ustęp 2.

Artykuł 3

Załączniki do niniejszej Umowy stanowią jej część integralną.

Artykuł 4

1. Każda Umawiająca się Strona zachowuje prawo regulowania lub wprowadzania zakazu wwozu towarów niebezpiecznych na jej terytorium z innych przyczyn niż bezpieczeństwo w czasie przewozu.
2. Pojazdy wykonujące przewozy na terytorium Umawiającej się Strony w czasie wejścia w życie niniejszej Umowy lub włączone do wykonywania tych przewozów na takim terytorium w ciągu dwu miesięcy po jej wejściu w życie są dopuszczone do wykonywania międzynarodowego przewozu towarów niebezpiecznych w okresie trzech lat od takiego wejścia w życie, nawet jeżeli konstrukcja i wyposażenie tych pojazdów nie odpowiadają całkowicie warunkom ustalonym w załączniku B odnoszącym się do takiego przewozu. Jednakże pod specjalnymi warunkami, ustalonymi w załączniku B, okres ten może być skrócony.
3. Umawiające się Strony zachowują prawo ustalania, w drodze specjalnych umów dwustronnych lub wielostronnych, że niektóre towary niebezpieczne, które stosownie do niniejszej Umowy są całkowicie wyłączone z międzynarodowych przewozów, pod pewnymi warunkami mogą być przyjęte do międzynarodowego przewozu na ich terytoriach, albo, że towary niebezpieczne, które stosownie do niniejszej Umowy są przyjmowane do międzynarodowego przewozu tylko na specjalnych warunkach, mogą być dopuszczone do międzynarodowego przewozu na ich terytoriach pod warunkami mniej rygorystycznymi niż warunki ustalone w załącznikach do niniejszej Umowy. Specjalne umowy dwustronne lub wielostronne wymienione w niniejszym ustępie będą przekazywane do wiadomości Sekretarzowi Generalnemu

---

¹ Uwaga Sekretariatu: Tytuł zawiera zmianę obowiązującą od dnia 1 stycznia 2021 r. Zgodnie z protokołem przekazanym Umawiającym się Stronom na podstawie powiadomienia depozytariusza C.N. 233.2019. TREATIES-XI.B.14 z dnia 31 maja 2019 r

Organizacji Narodów Zjednoczonych, który przekaze je Umawiającym się Stronom niebędącym sygnatariuszami wymienionych umów.

Artykuł 5

Przewozy, do których ma zastosowanie niniejsza Umowa, podlegają krajowym lub międzynarodowym przepisom dotyczącym w ogóle ruchu drogowego, międzynarodowego przewozu drogowego i handlu międzynarodowego.

Artykuł 6

1. Państwa będące członkami Europejskiej Komisji Gospodarczej oraz państwa przyjęte do tej Komisji z głosem doradczym, zgodnie z ustępem 8 Aktu określającego jej kompetencje, mogą stać się Umawiającymi się Stronami niniejszej Umowy:

- (a) przez podpisanie jej,
- (b) przez ratyfikację jej po podpisaniu z zastrzeżeniem ratyfikacji,
- (c) przez przystąpienie do niej.

2. Państwa, które mogą uczestniczyć w niektórych pracach Europejskiej Komisji Gospodarczej, zgodnie z ustępem 11 Aktu określającego kompetencje tej Komisji, mogą stać się Umawiającymi się Stronami niniejszej Umowy przez przystąpienie do niej po jej wejściu w życie.

3. Niniejsza Umowa pozostanie otwarta do podpisania do dnia 15 grudnia 1957 roku. Po upływie tego terminu pozostanie ona otwarta do przystąpienia.

4. Ratyfikacja lub przystąpienie nabierze mocy po złożeniu odpowiedniego dokumentu Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 7

1. Niniejsza Umowa wejdzie w życie po upływie jednego miesiąca od dnia, w którym liczba państw wymienionych w artykule 6 ustęp 1, które podpisały ją bez zastrzeżenia ratyfikacji albo złożyły dokumenty ratyfikacyjne lub dokumenty przystąpienia, wyniesie pięć. Jednakże załączniki do niniejszej Umowy będą stosowane dopiero po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie samej Umowy.

2. W stosunku do każdego państwa, które ratyfikuje niniejszą Umowę lub przystąpi do niniejszej Umowy po podpisaniu jej bez zastrzeżenia ratyfikacji albo po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych lub dokumentów przystąpienia przez pięć państw wymienionych w artykule 6 ustęp 1, niniejsza Umowa wejdzie w życie po upływie jednego miesiąca od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia przez wymienione państwo, a załączniki do niniejszej Umowy będą stosowane albo od tego samego dnia, jeżeli weszły one już w życie w tym dniu, albo, jeżeli nie weszły w życie w tym dniu, od dnia, w którym będą one stosowane zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 8

1. Każda Umawiająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą Umowę w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Wypowiedzenie nabiera mocy po upływie dwunastu miesięcy od dnia otrzymania przez Sekretarza Generalnego notyfikacji o wypowiedzeniu.

Artykuł 9

1. Niniejsza Umowa utraci swą moc, jeżeli po jej wejściu w życie liczba Umawiających się Stron będzie mniejsza niż pięć w ciągu dwunastu kolejnych miesięcy.

2. W razie zawarcia światowej umowy regulującej przewóz towarów niebezpiecznych, każde postanowienie niniejszej Umowy sprzeczne z jakimkolwiek postanowieniem wymienionej światowej umowy automatycznie przestanie być stosowane w stosunkach między Stronami niniejszej Umowy, które staną się Stronami tej światowej umowy oraz będzie automatycznie zastąpione przez odpowiednie postanowienia wymienionej światowej umowy, począwszy od daty wejścia jej w życie.

Artykuł 10

1. Każde państwo w czasie podpisania niniejszej Umowy bez zastrzeżenia ratyfikacji albo składania dokumentu ratyfikacyjnego, lub dokumentu przystąpienia, albo w każdym późniejszym czasie może oświadczyć w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, że niniejsza Umowa będzie stosowana na wszystkich terytoriach lub na części tych terytoriów, za których stosunki międzynarodowe jest ono odpowiedzialne. Niniejsza Umowa oraz jej załączniki będą stosowane na terytorium lub terytoriach wymienionych w notyfikacji po upływie jednego miesiąca od dnia otrzymania jej przez Sekretarza Generalnego.
2. Każde państwo, które zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu złożyło oświadczenie w sprawie stosowania niniejszej Umowy na terytorium, za którego stosunki międzynarodowe jest ono odpowiedzialne, może wypowiedzieć niniejszą Umowę oddzielnie w odniesieniu do wymienionego terytorium, zgodnie z postanowieniami artykułu 8.

Artykuł 11

1. Każdy spór między dwiema lub więcej Umawiającymi się Stronami, dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszej Umowy, będzie w miarę możliwości rozstrzygnięty w drodze negocjacji między nimi.
2. Każdy spór, który nie zostanie rozstrzygnięty w drodze negocjacji, będzie poddany arbitrażowi, jeżeli tego zażąda jedna z Umawiających się Stron w sporze i będzie w rezultacie przekazany jednemu lub więcej arbitrom wybranym w drodze porozumienia między Stronami w sporze. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od zażądania arbitrażu Strony nie osiągną porozumienia co do wyboru arbitra lub arbitrów, każda z tych Stron może zwrócić się do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych z prośbą o wyznaczenie jednego arbitra, któremu spór będzie przekazany do rozstrzygnięcia.
3. Orzeczenie arbitra lub arbitrów wyznaczonych zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu będzie wiążące dla Umawiających się Stron w sporze.

Artykuł 12

1. Każda Umawiająca się Strona w czasie podpisania, ratyfikacji niniejszej Umowy lub przystąpienia do niej może oświadczyć, że nie uważa się za związaną artykułem 11. Inne Umawiające się Strony nie będą związane artykułem 11, w stosunku do każdej Umawiającej się Strony, która wniosła takie zastrzeżenie.
2. Każda Umawiająca się Strona, która wniosła zastrzeżenie przewidziane w ustępie 1 niniejszego artykułu, może w każdym czasie wycofać je w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 13

1. Po upływie trzyletniego okresu obowiązywania niniejszej Umowy każda Umawiająca się Strona, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, może zażądać zwołania konferencji w celu zrewidowania tekstu niniejszej Umowy. Sekretarz Generalny zawiadomi wszystkie Umawiające się Strony o tym żądaniu i zwoła konferencję rewizyjną, jeżeli w okresie czterech miesięcy następujących po dacie notyfikacji Sekretarza Generalnego co najmniej jedna czwarta Umawiających się Stron zawiadomi go o swojej zgodzie na to żądanie.
2. Jeżeli konferencja zostanie zwołana zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, Sekretarz Generalny powiadomi wszystkie Umawiające się Strony i zaprosi je do składania w ciągu trzech miesięcy propozycji, które pragnęłyby rozpatrzyć na konferencji. Sekretarz Generalny przekaże wszystkim Umawiającym się Stronom tymczasowy porządek dzienny konferencji wraz z tekstami takich propozycji co najmniej na trzy miesiące przed datą rozpoczęcia konferencji.
3. Sekretarz Generalny zaprasza na każdą konferencję zwołaną zgodnie z niniejszym artykułem wszystkie państwa wymienione w artykule 6 ustęp 1 oraz państwa, które stały się Umawiającymi się Stronami zgodnie z artykułem 6 ustęp 2.

Artykuł 14²

1. Niezależnie od procedury rewizyjnej przewidzianej w artykule 13, każda Umawiająca się Strona może zaproponować jedną lub więcej poprawek do załączników do niniejszej Umowy. W tym celu przekazuje ona tekst poprawki Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny może także zaproponować poprawki do załączników do niniejszej Umowy w celu zapewnienia zgodności tych załączników z innymi umowami międzynarodowymi dotyczącymi przewozu towarów niebezpiecznych.
2. Sekretarz Generalny prześle każdą propozycję złożoną zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu wszystkim Umawiającym się Stronom i poinformuje o niej inne państwa wymienione w artykule 6 ustęp 1.
3. Każda zaproponowana poprawka do załączników będzie uważana za przyjętą, chyba że w ciągu trzech miesięcy od daty przekazania jej przez Sekretarza Generalnego co najmniej jedna trzecia Umawiających się Stron lub pięć z nich, gdy jedna trzecia przewyższa tę liczbę, zawiadomi pisemnie Sekretarza Generalnego o swoim sprzeciwie wobec zaproponowanej poprawki. Jeżeli poprawka zostanie uznana za przyjętą, wejdzie ona w życie w stosunku do wszystkich Umawiających się Stron po upływie dalszych trzech miesięcy, z wyjątkiem poniższych przypadków:
  - (a) Gdy podobne poprawki zostały już wprowadzone lub prawdopodobnie będą wprowadzone do innych umów międzynarodowych, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, poprawki wejdą w życie po upływie okresu ustalonego przez Sekretarza Generalnego w taki sposób, aby w miarę możliwości pozwolić na jednoczesne wejście w życie poprawki oraz poprawek, które były już wprowadzone lub prawdopodobnie będą wprowadzone do tych innych umów, jednakże okres taki nie powinien być krótszy niż jeden miesiąc.
  - (b) Umawiająca się Strona, która przedkłada projekt poprawki, będzie mogła określić w swojej propozycji termin dłuższy niż trzy miesiące wejścia w życie tej poprawki, jeżeli zostanie ona przyjęta.
4. Sekretarz Generalny możliwie jak najszybciej powiadomi wszystkie Umawiające się Strony i wszystkie państwa wymienione w artykule 6 ustęp 1 o każdym sprzeciwie wobec zaproponowanej poprawki, otrzymanym od Umawiających się Stron.
5. Jeżeli zaproponowana poprawka do załączników nie jest uważana za przyjętą, lecz gdy co najmniej jedna Umawiająca się Strona, inna niż ta Umawiająca się Strona, która zaproponowała tę poprawkę, przekazała Sekretarzowi Generalnemu pisemną notyfikację o swej zgodzie na tę propozycję, to Sekretarz Generalny zwoła konferencję wszystkich Umawiających się Stron oraz wszystkich państw wymienionych w artykule 6 ustęp 1 w ciągu trzech miesięcy po upływie okresu trzech miesięcy, w ciągu którego, zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu, będzie przekazana notyfikacja o sprzeciwie wobec tej poprawki. Sekretarz Generalny może także zaprosić na taką konferencję przedstawicieli:
  - (a) międzynarodowych organizacji rządowych zajmujących się problematyką transportową,
  - (b) międzynarodowych organizacji pozarządowych, których działalność jest bezpośrednio związana z przewozem towarów niebezpiecznych na terytoriach Umawiających się Stron.
6. Każda poprawka przyjęta przez więcej niż połowę ogólnej liczby Umawiających się Stron uczestniczących w konferencji zwołanej zgodnie z ustępem 5 niniejszego artykułu wchodzi w życie w stosunku do wszystkich Umawiających się Stron, zgodnie z procedurą uzgodnioną na takiej konferencji przez większość uczestniczących w niej Umawiających się Stron.

Artykuł 15

Oprócz notyfikacji przewidzianych w artykułach 13 i 14 Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych powiadamia państwa wymienione w artykule 6 ustęp 1 oraz państwa, które stały się Umawiającymi się Stronami zgodnie z artykułem 6 ustęp 2 o:

- (a) podpisaniu, ratyfikacjach i przystąpieniach zgodnie z artykułem 6;
- (b) datach wejścia w życie niniejszej Umowy oraz jej załączników zgodnie z artykułem 7;

² *Uwaga Sekretariatu: Tekst Artykułu 14 ustęp 3 zawiera zmiany, które weszły w życie 19 kwietnia 1985 r. zgodnie z protokołem przekazanym Umawiającym się Stronom na podstawie powiadomienia depozytariusza C.N.229.1975.TREATIES-8 z dnia 18 września 1975 r. Przez Polskę ratyfikowany dnia 12 maja 1977 r.*

- (c) wypowiedzeniach zgodnie z artykułem 8;
- (d) wygaśnięciu niniejszej Umowy zgodnie z artykułem 9;
- (e) notyfikacjach i wypowiedzeniach otrzymanych zgodnie z artykułem 10;
- (f) oświadczeniach i notyfikacjach otrzymanych zgodnie z artykułem 12 ustępy 1 i 2;
- (g) przyjęciu i dacie wejścia w życie poprawek zgodnie z artykułem 14 ustępy 3 i 6.

Artykuł 16

1. Protokół podpisania do niniejszej Umowy ma tę samą moc, ważność i czas obowiązywania jak sama Umowa, za której część integralną jest on uważany.
2. Żadne zastrzeżenie do niniejszej Umowy nie będzie dopuszczone, oprócz zastrzeżeń wniesionych do Protokołu podpisania oraz zastrzeżeń zgłoszonych zgodnie z artykułem 12.

Artykuł 17

Po dniu 15 grudnia 1957 roku oryginał niniejszej Umowy zostanie złożony Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, który przekaże jej kopie należycie uwierzytelnione wszystkim państwom wymienionym w artykule 6 ustęp 1.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszą Umowę.

Sporządzono w Genewie, dnia trzydziestego września tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego roku, w jednym egzemplarzu, w językach angielskim i francuskim w odniesieniu do tekstu samej Umowy oraz w języku francuskim w odniesieniu do załączników, przy czym każdy tekst Umowy jest jednakowo autentyczny.

Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych jest proszony o sporządzenie autorytatywnego przekładu załączników na język angielski oraz dołączenie go do należycie uwierzytelnionych kopii wymienionych w artykule 17.

PROTOKÓŁ PODPISANIA

DO UMOWY EUROPEJSKIEJ DOTYCZĄCEJ MIĘDZYNARODOWEGO PRZEWOZU DROGOWEGO TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH (ADR)

Przy przystąpieniu do podpisania Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) niżej podpisani, należycie upoważnieni:

1. Zważywszy, że warunki regulujące przewóz towarów niebezpiecznych drogą morską do lub ze Zjednoczonego Królestwa różnią się zasadniczo od warunków ustalonych w załączniku A do ADR oraz, że nie jest możliwe ich dostosowanie w bliskiej przyszłości;

Uwzględniając zobowiązanie złożone przez Zjednoczone Królestwo przedstawienia jako poprawki do wymienionego załącznika A specjalnego dodatku obejmującego postanowienia specjalne dotyczące przewozu drogowo-morskiego towarów niebezpiecznych między kontynentem a Zjednoczonym Królestwem;

Uzgodnili, że do czasu wejścia w życie takiego specjalnego dodatku towary niebezpieczne przewożone na podstawie ADR do lub ze Zjednoczonego Królestwa powinny być zgodne z postanowieniami załącznika A do ADR, jak również z przepisami Zjednoczonego Królestwa dotyczącymi przewozu drogą morską towarów niebezpiecznych;

2. Przyjmują do wiadomości oświadczenie złożone przez przedstawiciela Francji, w którym Rząd Republiki Francuskiej zastrzega sobie prawo, w odstępie od postanowień artykułu 4 ustęp 2, odmowy wpuszczania pojazdów wykonujących przewozy na terytorium innej Umawiającej się Strony, niezależnie od daty włączenia ich do wykonywania przewozów, a które mają być użyte do przewozu towarów niebezpiecznych na terytorium francuskim, jeżeli pojazdy te nie będą spełniać warunków ustalonych dla tego przewozu w załączniku B lub warunków ustalonych dla przewozu towarów w przepisach francuskich regulujących przewóz drogowy towarów niebezpiecznych;

3. Zalecają, aby propozycje poprawek do niniejszej Umowy lub jej załączników, zanim zostaną złożone zgodnie z artykułem 14 ustęp 1 lub artykułem 13 ustęp 2, były w miarę możliwości wstępnie przedyskutowane na posiedzeniach ekspertów Umawiających się Stron i, w razie potrzeby, innych państw wymienionych w artykule 6 ustęp 1 niniejszej Umowy oraz międzynarodowych organizacji wymienionych w artykule 14 ustęp 5 Umowy.

ZAŁĄCZNIK A

PRZEPISY OGÓLNE I PRZEPISY DOTYCZĄCE MATERIAŁÓW I PRZEDMIOTÓW NIEBEZPIECZNYCH

CZĘŚĆ 1

Przepisy ogólne

DZIAŁ 1.1

ZAKRES I STOSOWANIE

1.1.1 Struktura

Załączniki A i B do ADR składają się z 9 części. Załącznik A zawiera części od 1 do 7, a załącznik B części 8 i 9. Każda część podzielona jest na działy, a każdy dział podzielony jest na rozdziały i podrozdziały. W obrębie każdej części jej numer podawany jest łącznie z numerami działów, rozdziałów i podrozdziałów, np. numer „4.2.1” oznacza część 4, dział 2, rozdział 1.

1.1.2 Zakres

1.1.2.1 W rozumieniu artykułu 2 ADR, załącznik A określa:

- (a) towary niebezpieczne, które nie są dopuszczone do przewozu międzynarodowego;
- (b) towary niebezpieczne, które są dopuszczone do przewozu międzynarodowego oraz przypisane do nich warunki (w tym wyłączenia) dotyczące w szczególności:
  - klasyfikacji towarów, łącznie z kryteriami klasyfikacyjnymi oraz odpowiednimi metodami badań;
  - stosowania opakowań (w tym pakowania razem);
  - stosowania cystern (w tym napełniania);
  - procedur nadawczych (w tym oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych na sztukach przesyłek i na środkach transportu, a także wymaganych dokumentów i informacji);
  - przepisów z zakresu konstrukcji, badania i dopuszczania opakowań i cystern;
  - stosowania środków transportu (w tym załadunku, ładowania razem i rozładunku).

1.1.2.2 Załącznik A zawiera następujące przepisy, które zgodnie z artykułem 2 ADR, odnoszą się do załącznika B lub do obu wymienionych załączników:

1.1.1 Struktura

1.1.2.3 (Zakres załącznika B)

1.1.2.4

1.1.3.1 Wyłączenia wynikające z charakteru operacji transportowych

1.1.3.6 Wyłączenia dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej

1.1.4 Stosowanie innych przepisów

1.1.4.5 Przewóz inny niż drogowy

dział 1.2 Definicje, jednostki miar i wykaz skrótów

dział 1.3 Szkolenie osób zaangażowanych w przewóz towarów niebezpiecznych

dział 1.4 Obowiązki uczestników przewozu w zakresie bezpieczeństwa

dział 1.5 Odstępstwa

dział 1.6 Przepisy przejściowe

dział 1.8 Kontrola oraz inne środki wspomagające, stosowane w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa

dział 1.9 Ograniczenia w transporcie wprowadzane przez właściwe władze

dział 1.10 Przepisy dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych

dział 3.1 Przepisy ogólne

dział 3.2 Kolumny (1), (2), (14), (15) i (19) (stosowanie przepisów Części 8 i 9 w odniesieniu do indywidualnych materiałów i przedmiotów).

1.1.2.3 W rozumieniu artykułu 2 ADR, załącznik B określa wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i używania pojazdów przewożących towary niebezpieczne, dopuszczonych do przewozu, tj.:

- wymagania dotyczące załogi pojazdu, wyposażenia, postępowania i dokumentacji;
- wymagania dotyczące konstrukcji i dopuszczenia pojazdów.

1.1.2.4 Wyraz „pojazdy” użyty w artykule 1 (c) ADR nie odnosi się wyłącznie do jednego i tego samego pojazdu. Przewóz międzynarodowy pomiędzy nadawcą i odbiorcą, wskazanymi w dokumencie przewozowym, może być wykonywany przy użyciu kilku różnych pojazdów, pod warunkiem, że odbywa się on na terytorium co najmniej dwóch Umawiających się Stron ADR.

1.1.3 Wyłączenia

1.1.3.1 *Wyłączenia wynikające z charakteru operacji transportowych*

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do:

(a) (i) przewozu towarów niebezpiecznych wykonywanego przez osoby prywatne, jeżeli towary te znajdują się w opakowaniach stosowanych w sprzedaży detalicznej i służą tym osobom do osobistego użytku, użytku w gospodarstwie domowym lub w związku z ich aktywnością sportowo-rekreacyjną, pod warunkiem, że zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu. Jeżeli towarami tymi są materiały zapalne ciekłe przewożone w naczyniach do wielokrotnego napełniania, napełnianych przez osobę prywatną lub dla niej, to zawartość w pojedynczym naczyniu nie powinna przekraczać 60 litrów i 240 litrów na jednostkę transportową. Towarów niebezpiecznych znajdujących się w DPPL, opakowaniach dużych lub w cysternach nie uważa się za przeznaczone do sprzedaży detalicznej;

(ii) przewozu towarów niebezpiecznych, wykonywanego przez osoby prywatne w ilościach określonych w punkcie (a) (i) przeznaczonych pierwotnie do ich użytku osobistego lub domowego lub do ich aktywności rekreacyjnej lub sportowej, które są przewożone jako odpady, w tym w przypadkach, gdy te towary niebezpieczne nie są już zapakowane w oryginalnych opakowaniach do sprzedaży detalicznej, pod warunkiem, że przedsięwzięto środki zapobiegające uwolnieniu zawartości w normalnych warunkach przewozu;

(b) *(skreślony)*;

(c) przewozu towarów wykonywanego przez przedsiębiorstwa w przypadkach, gdy ma on charakter pomocniczy wobec ich zasadniczej działalności, np. dostaw na teren budów, zwrotów z terenów budów oraz dostaw lub zwrotów w związku z przeglądami, naprawami i konserwacją urządzeń, w ilościach nie większych niż 450 litrów na opakowanie, w tym na DPPL i opakowanie duże i w ramach maksymalnych ilości podanych w 1.1.3.6. Należy zastosować środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości opakowań w normalnych warunkach przewozu. Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do klasy 7.

Przewóz wykonywany przez przedsiębiorstwa, o których mowa, w celu ich zaopatrzenia lub wewnętrznej i zewnętrznej dystrybucji, nie podlega niniejszemu wyłączeniu;

(d) przewozu wykonywanego przez właściwe władze w ramach działań ratowniczych lub przewozu nadzorowanego przez te władze, jeżeli przewóz ten jest konieczny ze względu na prowadzone działania ratownicze, w szczególności:

- przewozu i holowania pojazdów przewożących towary niebezpieczne, w przypadku, gdy pojazdy te uczestniczyły w wypadku lub są uszkodzone; lub
- przewozu mającego na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się towarów niebezpiecznych na miejscu wypadku lub awarii, odzysk tych towarów oraz ich przemieszczenie do najbliższego, odpowiedniego i bezpiecznego miejsca;

(e) przewozu o charakterze ratunkowym, mającym na celu ratowanie ludzkiego życia lub ochronę środowiska, pod warunkiem, że zostały przedsięwzięte wszystkie środki niezbędne dla zapewnienia pełnego bezpieczeństwa takiego przewozu;

(f) przewozu próżnych nieoczyszczonych stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały gazy klasy 2 grup A, O lub F, materiały klasy 3 lub 9, należące do II lub III grupy pakowania, lub pestycydy klasy 6.1, należące do II lub III grupy pakowania, pod następującymi warunkami:

- wszystkie otwory, z wyjątkiem otworów dla urządzeń obniżających ciśnienie (jeżeli występują), są zamknięte hermetycznie;
- zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu; oraz

- ładunek jest unieruchomiony w łożach, w klatkach lub w innych urządzeniach do manipulowania lub jest zamocowany na pojeździe lub w kontenerze, w taki sposób, że nie nastąpi jego obluźwienie lub przesunięcie w normalnych warunkach przewozu.

Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały materiały wybuchowe odczulone lub materiały, których przewóz jest zabroniony przez ADR.

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz również 1.7.1.4.

1.1.3.2 Wyłączenia dotyczące przewozu gazów

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do przewozu:

- (a) gazów znajdujących się w zbiornikach paliwa gazowego pojazdu wykonującego operację transportową i służących do jego napędu lub do zasilania jego wyposażenia używanego lub przeznaczonego do użycia podczas przewozu (np. urządzenia chłodzące).

Gazy można przewozić w zamocowanych zbiornikach paliwa gazowego lub butlach połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu, lub wyposażeniem dodatkowym, lub w przenośnych naczyniach ciśnieniowych, spełniających obowiązujące przepisy prawa.

Całkowita pojemność zbiorników paliwa lub butli jednostki transportowej, w tym dopuszczonych zgodnie z 1.1.3.3 (a), powinna być tak ograniczona, aby wartość energii (MJ) lub masy (kg) zawartego w nich paliwa, nie przekraczała równowartości 54 000 MJ.

UWAGA 1: Wartość 54 000 MJ energii odpowiada ograniczeniu ilości paliwa określonego w 1.1.3.3 (a) (1 500 litrów). Wartość energetyczną paliw określono w tabeli poniżej:

<i>Paliwo</i>	<i>Wartość energetyczna</i>
<i>Olej napędowy</i>	<i>36 MJ/l</i>
<i>Benzyna silnikowa</i>	<i>32 MJ/l</i>
<i>Gaz ziemny/biogaz</i>	<i>35 MJ/Nm^{3 a}</i>
<i>Gaz skroplony węglowodorowy (LPG)</i>	<i>24 MJ/l</i>
<i>Etanol</i>	<i>21 MJ/l</i>
<i>Olej napędowy bio</i>	<i>33 MJ/l</i>
<i>Paliwo emulsyjne</i>	<i>32 MJ/l</i>
<i>Wodór</i>	<i>11 MJ/Nm^{3 a}</i>

^a 1 Nm³ odnosi się do normalnego metra sześciennego: ilości gazu zajmującej 1 m³ w temperaturze 0 °C, przy ciśnieniu 1,01325 bara (0,101325 MPa).

Łączna ilość nie może przekraczać:

- 1080 kg w przypadku LNG i CNG;
- 2250 litrów w przypadku LPG.

UWAGA 2: Kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu i zamocowany na pojeździe, uważany jest za integralną część pojazdu i korzysta z tych samych wyłączeń w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy urządzeń.

- (b) *(skreślony)*;
- (c) gazów grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), których ciśnienie w naczyniu lub w cysternie w temperaturze 20 °C nie przekracza 200 kPa (2 bary), i które podczas przewozu nie są w stanie skroplonym lub schłodzonym skroplonym. Niniejsze wyłączenie obejmuje wszystkie rodzaje naczyń i cystern oraz części maszyn i urządzeń;

UWAGA: Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do lamp. W odniesieniu do lamp patrz 1.1.3.10.

- (d) gazów znajdujących się w wyposażeniu eksploatacyjnym pojazdu (np. w gaśnicach), w tym w częściach zapasowych (np. w napompowanych kołach); niniejsze wyłączenie stosuje się również do napompowanych kół przewożonych jako ładunek;
- (e) gazów znajdujących się w wyposażeniu specjalnym pojazdu, które są niezbędne do pracy tego wyposażenia podczas przewozu (systemów chłodzących, zbiorników dla

ryb, podgrzewaczy itp.), jak również zbiorników zapasowych do takiego wyposażenia lub próżnych nieoczyszczonych zbiorników przeznaczonych do wymiany, przewożonych w tej samej jednostce transportowej;

- (f) gazów zawartych w żywności (z wyjątkiem UN 1950), w tym w napojach gazowanych; oraz
- (g) gazów znajdujących się w piłkach przeznaczonych do użytku w sporcie.
- (h) *(skreślony)*

1.1.3.3 **Wyłączenia dotyczące przewozu paliw ciekłych**

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do przewozu:

- (a) paliwa znajdującego się w zbiornikach pojazdu i służącego do jego napędu lub do pracy jego wyposażenia, które jest używane podczas przewozu lub przeznaczone do takiego użycia, w związku z wykonywaniem operacji transportowej.

Paliwo, o którym mowa, może być przewożone w zbiornikach stałych, zgodnych z odpowiednimi przepisami, połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu lub jego dodatkowym wyposażeniem lub przeznaczonych do tego celu zbiornikach przenośnych (np. w kanistrach).

Pojemność całkowita zbiorników stałych nie powinna przekraczać 1500 litrów na jednostkę transportową, a pojemność zbiornika zamocowanego na przyczepie nie powinna przekraczać 500 litrów. W zbiornikach przenośnych dopuszcza się przewóz najwyżej 60 litrów paliwa na jednostkę transportową. Ograniczeń niniejszych nie stosuje się do pojazdów służb ratowniczych;

UWAGA 1: Kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu i zamocowany na pojeździe, uważany jest za integralną część pojazdu i korzysta z tych samych wyłączeń w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy urządzeń.

UWAGA 2: Łączna pojemność zbiorników lub butli, w tym zawierających paliwa gazowe, nie powinna przekraczać wielkości energii równoważnej 54000 MJ (patrz **UWAGA 1:** w 1.1.3.2 (a)).

- (b) i (c) *(skreślony)*.

1.1.3.4 **Wyłączenia wynikające z przepisów szczególnych lub dotyczące towarów niebezpiecznych pakowanych w ilościach ograniczonych lub wyłączonych**

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz również 1.7.1.4.

1.1.3.4.1 Niektóre przepisy szczególne działu 3.3 wyłączają spod wymagań ADR - częściowo lub w całości - przewóz określonych towarów niebezpiecznych. Wyłączenie to ma zastosowanie w przypadkach, gdy taki przepis szczególny wskazany jest w kolumnie (6) tabeli A w dziale 3.2, w pozycjach dotyczących towarów, o których mowa.

1.1.3.4.2 Niektóre towary niebezpieczne mogą być przedmiotem wyłączenia, pod warunkiem, że spełnione są wymagania działu 3.4.

1.1.3.4.3 Niektóre towary niebezpieczne mogą być przedmiotem wyłączenia, pod warunkiem, że spełnione są wymagania działu 3.5.

1.1.3.5 **Wyłączenia dotyczące opakowań próżnych nieoczyszczonych**

Opakowania próżne nieoczyszczone (w tym DPPL i opakowania duże), które zawierały materiały klas 2, 3, 4.1, 5.1, 6.1, 8 i 9, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń. Zagrożenia uważa się za usunięte, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń określonych w klasach od 1 do 9.

1.1.3.6 **Wyłączenia dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej**

1.1.3.6.1 W rozumieniu niniejszego podrozdziału, towary niebezpieczne zaliczone są do kategorii transportowych 0, 1, 2, 3 lub 4, zgodnie ze wskazaniem w kolumnie (15) tabeli A w dziale 3.2. Opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały należące do kategorii transportowej „0”, zaliczone są również do kategorii transportowej „0”. Opakowania próżne nieoczyszczone,

które zawierały materiały należące do kategorii transportowej innej niż „0”, zaliczone są do kategorii transportowej „4”.

1.1.3.6.2 Jeżeli ilość towarów niebezpiecznych przewożonych w jednostce transportowej nie przekracza ilości podanych w kolumnie (3) tabeli 1.1.3.6.3 dla danej kategorii transportowej (w przypadku, gdy towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do tej samej kategorii transportowej) lub ilość ta nie przekracza ilości obliczonej zgodnie z 1.1.3.6.4 (w przypadku, gdy towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do różnych kategorii transportowych), to towary te mogą być przewożone w sztukach przesyłek w jednej jednostce transportowej bez stosowania następujących przepisów:

- działu 1.10, z wyjątkiem towarów dużego ryzyka klasy 1 (zgodnie z 1.10.3.1) oraz z wyjątkiem materiałów klasy 7, z wyłączeniem sztuk przesyłek zawierających materiały UN 2910 i 2911, gdy poziom aktywności przekracza wartość A₂;
- działu 5.3;
- rozdziału 5.4.3;
- działu 7.2, z wyjątkiem: V5 i V8 z rozdziału 7.2.4;
- CV1 z rozdziału 7.5.11;
- części 8, z wyjątkiem:
  - 8.1.2.1 (a),
  - 8.1.4.2 do 8.1.4.5,
  - 8.2.3,
  - 8.3.3,
  - 8.3.4,
  - 8.3.5,
  - działu 8.4,
  - S1(3) i (6),
  - S2(1),
  - S4, S5,
  - S14 do S21 oraz
  - S24 z działu 8.5;
- części 9.

1.1.3.6.3 Jeżeli towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do tej samej kategorii transportowej, to ich maksymalna ilość całkowita przypadająca na jednostkę transportową wskazana jest w kolumnie (3) poniższej tabeli.

Kategoria transportowa	Materiały lub przedmioty grupa pakowania lub kod klasyfikacyjny/grupa lub numer UN	Maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową ^b
(1)	(2)	(3)
0	klasa 1 1.1A/1.1L/1.2L/1.3L i UN 0190 klasa 3 UN 3343 klasa 4.2 materiały należące do I grupy pakowania klasa 4.3 UN 1183, 1242, 1295, 1340, 1390, 1403, 1928, 2813, 2965, 2968, 2988, 3129, 3130, 3131, 3132, 3134, 3148, 3396, 3398 i 3399 klasa 5.1 UN 2426 klasa 6.1 UN 1051, 1600, 1613, 1614, 2312, 3250 i 3294 klasa 6.2 UN 2814, 2900 i 3549 klasa 7 UN 2912 do 2919, 2977, 2978 oraz 3321 do 3333 klasa 8 UN 2215 (BEZWODNIK MALEINOWY STOPIONY) klasa 9 UN 2315, 3151, 3152 i 3432 oraz przedmioty zawierające takie materiały lub ich mieszaniny oraz opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały należące do niniejszej kategorii, z wyjątkiem opakowań zaklasyfikowanych do UN 2908	0
1	materiały i przedmioty należące do I grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowej 0 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 1 1.1B do 1.1J ^a /1.2B do 1.2J/1.3C/1.3G/1.3H/1.3J/1.5D ^a klasa 2 grupy T, TC ^a , TO, TF, TOC ^a i TFC aerozole grup C, CO, FC, T, TF, TC, TO, TFC i TOC chemikalia pod ciśnieniem UN: 3502, 3503, 3504 i 3505 klasa 4.1 UN 3221 do 3224, 3231 do 3240, 3533 i 3534 klasa 5.2 UN 3101 do 3104 oraz 3111 do 3120	20
2	materiały należące do II grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowych 0, 1 i 4 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 1 1.4B do 1.4G i 1.6N klasa 2 grupa F aerozole grupy F chemikalia pod ciśnieniem o numerze UN 3501 klasa 4.1 UN 3225 do 3230, 3531 i 3532 klasa 4.3 UN 3292 klasa 5.1 UN 3356 klasa 5.2 UN 3105 do 3110 klasa 6.1 UN 1700, 2016 i 2017 i materiały należące do III grupy pakowania klasa 6.2 UN 3291 klasa 9 UN 3090, 3091, 3245, 3480, 3481, 3536, 3551 i 3552	333
3	materiały należące do III grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowych 0, 2 i 4 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 2 Grupy A i O aerozole grup A i O chemikalia pod ciśnieniem UN 3500 klasa 3 UN 3473 klasa 4.3 UN 3476 klasa 8 UN 2794, 2795, 2800, 3028, 3477, 3506 i 3554; klasa 9 UN 2990, 3072	1 000
4	klasa 1 1.4S klasa 2 UN 3537 do 3539 klasa 3 UN 3540 klasa 4.1 UN 1331, 1345, 1944, 1945, 2254, 2623 i 3541 klasa 4.2 UN 1361 i 1362 należące do III grupy pakowania i UN 3542 klasa 4.3 UN 3543 klasa 5.1 UN 3544 klasa 5.2 UN 3545 klasa 6.1 UN 3546 klasa 7 UN 2908 do 2911 klasa 8 UN 3547 klasa 9 UN 3268, 3499, 3508, 3509, 3548 i 3559 oraz opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały towary niebezpieczne inne niż należące do kategorii transportowej 0	Bez ograniczeń

^a W przypadku UN: 0081, 0082, 0084, 0241, 0331, 0332, 0482, 1005 i 1017, maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową wynosi 50 kg.

^b Maksymalna ilość całkowita, określona dla każdej kategorii transportowej, odpowiada wartości obliczeniowej „1000” (patrz również 1.1.3.6.4).

Określenie „maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową”, użyte w powyższej tabeli, oznacza:

- odnośnie do przedmiotów, całkowitą masę przedmiotów bez ich opakowań, w kilogramach (odnośnie do przedmiotów klasy 1, masę netto materiału wybuchowego w kilogramach; odnośnie do towarów niebezpiecznych umieszczonych w maszynach lub wyposażeniu wymienionym w niniejszym Załączniku, całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określonych odpowiednio w kilogramach lub w litrach);
- odnośnie do materiałów stałych, gazów skroplonych, gazów schłodzonych skroplonych oraz gazów rozpuszczonych, masę netto w kilogramach;
- odnośnie do materiałów ciekłych całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określoną w litrach;
- odnośnie do gazów sprężonych, gazów zaadsorbowanych i chemikaliów pod ciśnieniem, pojemność wodną naczynia w litrach.

1.1.3.6.4 Jeżeli w tej samej jednostce transportowej przewożone są towary niebezpieczne należące do różnych kategorii transportowych, to suma:

- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej 1 pomnożona przez „50”;
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej 1, o których mowa w przypisie a do tabeli podanej w 1.1.3.6.3, pomnożona przez „20”;
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej 2 pomnożona przez „3”; oraz
- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej 3;

nie powinna przekraczać wartości obliczeniowej „1 000”.

1.1.3.6.5 Na użytek niniejszego podrozdziału nie powinny być brane pod uwagę towary niebezpieczne wyłączone zgodnie z przepisami podanymi w 1.1.3.1 (a) i (d) do (f), 1.1.3.2 do 1.1.3.5, 1.1.3.7, 1.1.3.9 i 1.1.3.10.

1.1.3.7 Wylączenia dotyczące przewozu urządzeń do magazynowania i wytwarzania energii elektrycznej

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do urządzeń służących do magazynowania i wytwarzania energii elektrycznej (np. baterii litowych, kondensatorów elektrycznych, kondensatorów asymetrycznych, układów magazynowania w wodorkach metali i ogniów paliwowych):

- (a) umieszczonych na stałe w pojeździe wykonującym przewóz i przeznaczonych do zasilania jakiegokolwiek wyposażenia tego pojazdu;
- (b) zawartych w urządzeniu do obsługi tego urządzenia, używanego lub przeznaczonego do użytku podczas przewozu (np. laptop), z wyjątkiem urządzeń takich jak rejestratory danych i urządzenia do śledzenia ładunku przymocowanych lub umieszczonych w sztukach przesyłek, opakowaniach zbiorczych, kontenerach lub przedziałach ładunkowych, które podlegają wyłącznie wymaganiom podanym w 5.5.4.

1.1.3.8 (Zarezerwowany)

1.1.3.9 Wylączenia dotyczące towarów niebezpiecznych stosowanych podczas przewozu jako czynnik chłodzący lub klimatyzujący

Towary niebezpieczne, które są tylko gazami duszącymi (które rozcieńczają lub zastępują tlen w powietrzu), gdy są stosowane w pojazdach lub kontenerach w celach chłodzenia lub klimatyzowania, podlegają tylko przepisom rozdziału 5.5.3.

1.1.3.10 *Wylączenia dotyczące przewozu lamp zawierających towary niebezpieczne*

Następujące lampy nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że nie zawierają materiału promieniotwórczego i nie zawierają rtęci w ilościach większych niż określone w przepisie szczególnym 366 działu 3.3:

- (a) lampy pochodzące od osób i gospodarstw domowych w przypadku przewozu do punktu zbierania lub zakładu recyklingu;

UWAGA: Dotyczy to także lamp dostarczonych przez osoby indywidualne do pierwszego punktu zbierania, a następnie przewożonych do innego punktu zbierania, bezpośredniego przetwarzania lub recyklingu.

- (b) lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych i które zapakowano w taki sposób, aby w każdej sztuce przesyłki nie znajdowało się więcej niż 30 g towarów niebezpiecznych, pod warunkiem, że:

- (i) lampy wyprodukowano zgodnie z certyfikowanym systemem zarządzania jakością;

UWAGA: Do tego celu można zastosować ISO 9001.

oraz

- (ii) każda lampa jest indywidualnie zapakowana w opakowania wewnętrzne oddzielone przekładkami lub owinięta materiałem amortyzującym w celu ochrony i zapakowana w wytrzymałe opakowanie zewnętrzne spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m;

- (c) zużyte, uszkodzone lub wadliwe lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych, przy czym każda sztuka przesyłki nie może zawierać więcej niż 30 g towarów niebezpiecznych podczas przewozu z punktu zbierania lub zakładu recyklingu. Lampy powinny być zapakowane w wytrzymałe opakowania zewnętrzne, które są wystarczająco wytrzymałe, aby zapobiec uwolnieniu zawartości w normalnych warunkach przewozu, spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m;

- (d) lampy zawierające wyłącznie gazy grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), jeżeli są zapakowane w taki sposób, że rozrzut wywołany pęknięciem lampy ograniczony będzie do wewnętrznej przestrzeni sztuki przesyłki.

UWAGA: W przypadku lamp zawierających materiał promieniotwórczy mają zastosowanie wymagania podane w 2.2.7.2.2.2 (b)

1.1.4 Stosowanie innych przepisów

1.1.4.1 *(Zarezerwowany)*

1.1.4.2 *Przewóz w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub lotniczy*

1.1.4.2.1 Sztuki przesyłek, kontenery, cysterny przenośne, kontenery-cysterny i MEGC, które nie spełniają wymagań ADR dotyczących pakowania, pakowania razem, oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych, ale są zgodne z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO, powinny być dopuszczone do przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub lotniczy pod następującymi warunkami:

- (a) jeżeli sztuki przesyłek nie są oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z ADR, to powinny być oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (b) w odniesieniu do pakowania razem w do jednej sztuki przesyłki, powinny być stosowane wymagania Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (c) w przypadku przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski, jeżeli kontenery, kontenery do przewozu luzem, cysterny przenośne lub kontenery-cysterny i MEGC nie są oznakowane i zaopatrzone w duże nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 niniejszego załącznika, to powinny być one oznakowane i zaopatrzone w duże nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 Kodeksu IMDG. W takim przypadku, w odniesieniu do

oznakowania pojazdu, mają zastosowanie jedynie przepisy podane w 5.3.2.1.1 niniejszego Załącznika. Wymaganie to stosuje się również do przewozu próżnych nieoczyszczonych cystern przenośnych, kontenerów-cystern i MEGC, do czasu ich oczyszczenia.

Powyższe odstępstwo nie ma zastosowania do przewozu towarów sklasyfikowanych jako niebezpieczne w klasach 1 do 9 zgodnie z ADR, a nieuznanych za niebezpieczne według Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO.

1.1.4.2.2 Jednostki transportowe składające się z pojazdu lub z pojazdów innych niż pojazdy przewożące kontenery, cysterny przenośne, kontenery-cysterny lub MEGC, określone w 1.1.4.2.1 (c), które nie są oznakowane i zaopatrzone w duże nalepki ostrzegawcze zgodnie z przepisami 5.3.1 niniejszego Załącznika, lecz są oznakowane i zaopatrzone w duże nalepki ostrzegawcze zgodnie z przepisami działu 5.3 Kodeksu IMDG, powinny być dopuszczone do przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski pod warunkiem, że odpowiadają one przepisom 5.3.2 ADR dotyczącym oznakowania tablicami barwy pomarańczowej.

1.1.4.2.3 W przypadku przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub powietrzny, informacje wymagane na podstawie przepisów 5.4.1, 5.4.2 oraz któregoś z przepisów szczególnych działu 3.3 mogą być zastąpione przez dokument przewozowy i informacje wymagane odpowiednio na podstawie Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO, pod warunkiem, że będzie również podana każda dodatkowa informacja, wymagana na podstawie ADR.

UWAGA: W odniesieniu do przewozu wykonywanego zgodnie z 1.1.4.2.1, patrz również 5.4.1.1.7. W odniesieniu do przewozu w kontenerach, patrz również 5.4.2.

1.1.4.3 Używanie cystern przenośnych typu IMO dopuszczonych do przewozu morskiego

Cysterny przenośne typu IMO (typy 1, 2, 5 i 7), które nie spełniają wymagań działów 6.7 lub 6.8, lecz które zostały wyprodukowane i dopuszczone przed 1 stycznia 2003 r., zgodnie z przepisami Kodeksu IMDG (zmiany 29-98), mogą być używane nadal pod warunkiem, że spełniają wymagania odpowiednich przepisów dotyczących badań okresowych i prób, zawartych w Kodeksie IMDG¹. Ponadto powinny one spełniać wymagania odpowiednich instrukcji podanych w kolumnach (10) i (11) w tabeli A w dziale 3.2 oraz przepisów działu 4.2 ADR. Patrz również 4.2.0.1 w Kodeksie IMDG.

1.1.4.4 (Zarezerwowany)

1.1.4.5 Przewóz inny niż drogowy

1.1.4.5.1 Jeżeli pojazd wykonujący przewóz objęty przepisami ADR przewożony jest na części swojej trasy inaczej niż po drogach kołowych, to na tej części trasy stosuje się tylko te przepisy krajowe lub międzynarodowe, które dotyczą przewozu towarów niebezpiecznych tym rodzajem transportu, którym przewożony jest ten pojazd.

1.1.4.5.2 W przypadkach, o których mowa w 1.1.4.5.1 powyżej, zainteresowane Umawiające się Strony ADR mogą uzgodnić stosowanie przepisów ADR do tej części trasy, na której pojazd przewożony jest inaczej niż po drogach kołowych, uzupełnionych, jeżeli uznają to za potrzebne, o wymagania dodatkowe, jeżeli takie umowy między zainteresowanymi Umawiającymi się Stronami ADR nie są sprzeczne z postanowieniami umów międzynarodowych regulujących przewóz towarów niebezpiecznych rodzajem transportu użytym do przewozu pojazdu drogowego na części trasy, o której mowa, np. Międzynarodowej Konwencji o Bezpieczeństwie Życia na Morzu (SOLAS), których stroną są wymienione Umawiające się Strony ADR.

Umowy, o których mowa, powinny być zgłaszane przez Umawiającą się Stronę będącą inicjatorem umowy do Sekretariatu Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych, który następnie podaje je do wiadomości Umawiających się Stron.

1.1.4.5.3 Jeżeli do czynności transportowych objętych przepisami ADR mają również zastosowanie, w odniesieniu do całości lub części przewozu drogowego, przepisy umowy międzynarodowej regulującej przewóz towarów niebezpiecznych innym rodzajem transportu niż transport drogowy, na podstawie klauzul rozszerzających jej stosowanie na niektóre przewozy samochodowe, to

¹ Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO) wydała poradnik pt. „Guidance on the Continued Use of Existing IMO Type Portable Tanks and Road Tank Vehicles for the Transport of Dangerous Goods”, jako dokument nr CCC.1/Circ.3. Tekst tego poradnika dostępny jest na stronie internetowej IMO: www.imo.org.

przepisy tej umowy międzynarodowej stosuje się na danym odcinku przewozu łącznie z przepisami ADR, które nie są z nimi sprzeczne; na tym odcinku przewozu nie stosuje się innych przepisów ADR.

1.1.4.6 *(Zarezerwowany)*

1.1.4.7 **Naczynia ciśnieniowe wielokrotnego napełniania zatwierdzone przez Departament Transportu Stanów Zjednoczonych Ameryki**

UWAGA: W przypadku przewozu zgodnie z 1.1.4.7 patrz również 5.4.1.1.24.

1.1.4.7.1 *Przywóz gazów*

Naczynia ciśnieniowe wielokrotnego napełniania, zatwierdzone przez Departament Transportu Stanów Zjednoczonych Ameryki, wytworzone i zbadane zgodnie z częścią 178 Wymagania dotyczące opakowań, Tytuł 49, Kodeksu Przepisów Federalnych dotyczących Transportu, nadane do przewozu w łańcuchu transportowym zgodnie z 1.1.4.2, mogą być przewożone od miejsca tymczasowego składowania do odbiorcy finalnego na końcu łańcucha przewozowego.

1.1.4.7.2 *Wywóz gazów i próżnych nieoczyszczonych naczyń ciśnieniowych*

Naczynia ciśnieniowe wielokrotnego napełniania zatwierdzone przez Departament Transportu Stanów Zjednoczonych Ameryki, wytworzone zgodnie z częścią 178, Wymagania dotyczące opakowań, Tytuł 49, Kodeksu Przepisów Federalnych dotyczących Transportu, mogą być napełniane i przewożone wyłącznie w celu eksportu do krajów niebędących Umawiającymi się Stronami ADR pod warunkiem spełnienia następujących przepisów:

- (a) Napełnianie naczyń ciśnieniowych jest zgodne z odpowiednimi wymaganiami Kodeksu Przepisów Federalnych Stanów Zjednoczonych Ameryki;
- (b) naczynia ciśnieniowe powinny być oznakowane i opatrzone nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z działem 5.2;
- (c) Do naczyń ciśnieniowych mają zastosowanie przepisy 4.1.6.12 i 4.1.6.13. Naczynia ciśnieniowe nie powinny być napełniane po upływie ich terminu badania okresowego, ale mogą być przewożone po upływie tego terminu, w celu przeprowadzenia badań, łącznie z przewozami pośrednimi.

1.1.5 **Stosowanie norm**

Jeżeli wymagane jest stosowanie normy, a występują jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy tą normą i przepisami ADR, to przepisy ADR mają pierwszeństwo. Wymagania normy, które nie są sprzeczne z przepisami ADR, stosuje się w sposób określony w tej normie, z uwzględnieniem powołanych w niej wymagań innych norm lub ich części.

UWAGA: Norma zawiera szczegółowe informacje w jaki sposób spełnić przepisy ADR i może również zawierać wymagania dodatkowe do określonych w ADR.

DZIAŁ 1.2**DEFINICJE, JEDNOSTKI MIAR I SKRÓTY****1.2.1 Definicje**

UWAGA: Niniejszy rozdział zawiera wszystkie definicje ogólne i szczegółowe.

W rozumieniu ADR:

A

Aerazol lub pojemnik aerozolowy oznacza przedmiot składający się z naczynia jednorazowego napelniania zgodne z wymaganiami rozdziału 6.2.6, wykonane z metalu, szkła lub tworzywa sztucznego, zawierające gaz sprężony, skroplony lub rozpuszczony pod ciśnieniem, które może także zawierać ciecz, pastę lub proszek i jest wyposażone w urządzenie opróżniające, umożliwiające wyrzut zawartości w postaci zawiesiny w gazie cząstek stałych lub ciekłych, w formie piany, pasty lub proszku, albo w stanie ciekłym lub gazowym.

B

Beczka drewniana oznacza opakowanie z drewna, mające przekrój kołowy i wypukłe ściany, składające się z klepek, den i obręczy.

Bęben oznacza opakowanie cylindryczne o dnie płaskim lub wypukłym, wykonane z metalu, tektury, tworzywa sztucznego, sklejki lub z innego odpowiedniego materiału. Określenie to obejmuje opakowania o innych kształtach, np. opakowania okrągłe, ze stożkową szyjką lub opakowania w kształcie wiadra. Określenie to nie dotyczy beczki drewnianej i kanistra.

Bęben ciśnieniowy oznacza naczynie ciśnieniowe spawane o pojemności wodnej większej niż 150 litrów, lecz nie większej niż 1 000 litrów (np. naczynie cylindryczne z obręczami do przetaczania lub naczynie sferyczne osadzone w ramie).

Butla oznacza naczynie ciśnieniowe o pojemności wodnej nie większej niż 150 litrów (patrz również wiązka butli).

Butla powlekana oznacza butlę przeznaczoną do przewozu LPG, o pojemności wodnej nie większej niż 13 litrów, wykonaną z wewnętrznego, spawanego i pomalowanego korpusu stalowego, powleczonego niezdejmowaną osłoną z komórkowego tworzywa sztucznego, połączoną z zewnętrzną powierzchnią korpusu stalowego.

C

Ciśnienie napelniania oznacza najwyższe ciśnienie powstałe w cysternie w czasie jej napelniania pod ciśnieniem (patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

Ciśnienie obliczeniowe oznacza ciśnienie teoretyczne równe co najmniej ciśnieniu próbnemu, które w zależności od stopnia zagrożenia jakie stwarza przewożony materiał, może w mniejszym lub większym stopniu przekraczać ciśnienie robocze. Jest ono stosowane do określania grubości ścianek samego zbiornika, niezależnie od jakichkolwiek zewnętrznych lub wewnętrznych elementów wzmacniających (patrz również ciśnienie opróżniania, ciśnienie napelniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Ciśnienie opróżniania oznacza najwyższe ciśnienie powstałe w cysternie w czasie jej opróżniania pod ciśnieniem (patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie napelniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

Ciśnienie próbne oznacza ciśnienie wymagane do przeprowadzenia próby ciśnieniowej podczas badania wstępnego lub okresowego (patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, ciśnienie napelniania i maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne)).

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Ciśnienie robocze oznacza:

- (a) w odniesieniu do gazu sprężonego - ciśnienie ustalone gazu w napelnionym naczyniu ciśnieniowym w temperaturze odniesienia 15°C;

- (b) w odniesieniu do UN 1001 acetyleny rozpuszczonego - obliczone ciśnienie ustalone w jednolitej temperaturze odniesienia 15°C, w butli z acetylenem, z określoną zawartością rozpuszczalnika i maksymalną zawartością acetyleny;
- (c) w odniesieniu do UN 3374 acetyleny bez rozpuszczalnika - ciśnienie robocze obliczone dla równoważnej butli przeznaczony do UN 1001 acetyleny rozpuszczonego.

UWAGA: W odniesieniu do cystern, patrz maksymalne ciśnienie robocze.

Ciśnienie ustalone oznacza ciśnienie zawartości naczynia ciśnieniowego w stanie równowagi termicznej i dyfuzyjnej.

Cysterna oznacza zbiornik wraz z jego wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym. Określenie to użyte samodzielnie oznacza kontener-cysternę, cysternę przenośną, cysternę odejmowalną lub cysternę stałą, zgodnie z definicjami zawartymi w niniejszym rozdziale, w tym cysternę stanowiącą element pojazdu-baterii lub MEGC (patrz również cysterna odejmowalna, cysterna stała, cysterna przenośna oraz wieloelementowy kontener do gazy).

Cysterna do przewozu odpadów napełniana podciśnieniowo oznacza cysternę stałą, cysternę odejmowalną, kontener-cysternę lub nadwozie wymienne używaną głównie do przewozu odpadów niebezpiecznych, o specjalnych cechach konstrukcyjnych lub wyposażeniu ułatwiającym napełnianie i opróżnianie odpadów, zgodnych z wymaganiami podanymi w dziale 6.10. Cysterna, która całkowicie spełnia wymagania podane w działach 6.7 lub 6.8, nie jest uważana za cysternę do przewozu odpadów napełnianą podciśnieniowo.

Cysterna odejmowalna oznacza cysternę, inną niż cysterna stała, cysterna przenośna, kontener-cysterna, element pojazdu-baterii lub MEGC, o pojemności większej niż 450 litrów, która nie jest zaprojektowana do przewozu materiałów bez ich rozładunku, a jej przenoszenie w normalnych warunkach odbywa się wyłącznie w stanie opróżnionym.

Cysterna przenośna oznacza cysternę multimodalną, o pojemności większej niż 450 litrów, w przypadku, gdy jest ona używana do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1, odpowiadającą definicji podanej w dziale 6.7 lub w przepisach Kodeksu IMDG i wskazaną w instrukcji cysterny przenośnej (kod T) w kolumnie (10) w tabeli A w dziale 3.2.

Cysterna stała oznacza cysternę o pojemności większej niż 1 000 litrów, która jest trwale połączona z pojazdem (który w tym wypadku staje się pojazdem-cysterną) lub stanowi integralną część ramy takiego pojazdu.

Cysterna zamknięta hermetycznie oznacza cysternę która:

- nie jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa, płytki bezpieczeństwa, inne podobne urządzenia lub zawory podciśnieniowe; lub
- jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa poprzedzone płytkami bezpieczeństwa, zgodnie z 6.8.2.2.10, lecz nie jest wyposażona w zawory podciśnieniowe.

Cysterna przeznaczona do przewozu materiałów ciekłych o ciśnieniu obliczeniowym co najmniej 4 bary lub cysterna przeznaczona do przewozu materiałów stałych (sypkich lub granulowanych), niezależnie od jej ciśnienia obliczeniowego, jest również uważana za cysternę zamkniętą hermetycznie, jeżeli:

- jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa poprzedzone płytką bezpieczeństwa, zgodnie z 6.8.2.2.10 oraz w zawory podciśnieniowe, zgodnie z 6.8.2.2.3; lub
- nie jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa, płytki bezpieczeństwa lub inne podobne urządzenia, lecz jest wyposażona w zawory podciśnieniowe, zgodnie z 6.8.2.2.3.

Czas utrzymywania oznacza czas jaki upłyne od momentu ustalenia się początkowego stanu napełnienia do momentu wzrostu ciśnienia, wskutek dopływu ciepła, do najniższego ustawionego ciśnienia urządzenia(-ń) bezpieczeństwa zbiorników przeznaczonych do przewozu gazów schłodzonych skroplonych.

UWAGA: Dla cystern przenośnych patrz 6.7.4.1.

Członek załogi pojazdu oznacza kierowcę lub osobę towarzyszącą kierowcy z przyczyn związanych z bezpieczeństwem, ochroną, szkoleniem lub czynnościami transportowymi.

D

Detektor promieniowania neutronowego oznacza urządzenie do wykrywania promieniowania neutronowego. W takim urządzeniu gaz może znajdować się w hermetycznie zamkniętej lampie elektronowej, która przekształca promieniowanie neutronowe w mierzalny sygnał elektryczny.

Dokumentacja cysterny oznacza zbiór dokumentów zawierających wszystkie istotne informacje techniczne dotyczące cysterny, pojazdu-baterii lub MEGC, takie jak świadectwa określone w 6.8.2.3, 6.8.2.4 i 6.8.3.4.

DPPL drewniany oznacza sztywny lub składany drewniany korpus z wykładziną (ale bez opakowań wewnętrznych) wraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL elastyczny oznacza korpus wykonany z folii, z tkaniny tekstylnej lub z innego elastycznego materiału, albo z ich kombinacji i, jeżeli to konieczne, z wewnętrzną powłoką lub wykładziną wraz z niezbędnym wyposażeniem obsługowym i urządzeniami do manipulowania.

DPPL metalowy oznacza metalowy korpus wraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL naprawiony oznacza DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożony, który z powodu uderzenia lub z innego powodu (np. korozji, pęknięcia lub innych stwierdzonych objawów zmniejszenia wytrzymałości w stosunku do wymaganej dla danego typu konstrukcji) został poddany naprawie w celu przywrócenia jego zgodności z typem konstrukcji i umożliwienia przejścia przez ten DPPL z wynikiem pozytywnym badań właściwych dla tego typu konstrukcji. Wymiana naczynia wewnętrznego sztywnego w DPPL złożonym na naczynie zgodne z oryginalnym typem konstrukcji, pochodzące od tego samego producenta, uważana jest w rozumieniu ADR za naprawę. Regularna konserwacja DPPL sztywnego nie jest uważana za naprawę. Korpusy DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego oraz naczynia wewnętrzne DPPL złożonych nie powinny być naprawiane. Naprawy DPPL elastycznych dopuszczone są wyłącznie na warunkach uznanych przez właściwą władzę.

DPPL przerobiony oznacza DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożony, który:

- (a) jest wytworzony jako typ UN z typu niebędącego typem UN; lub
- (b) powstał w wyniku przetworzenia jednego typu UN na inny typ UN.

DPPL przerobiony podlega tym samym wymaganiom ADR, co nowy DPPL tego samego typu (patrz również definicja typu konstrukcji podana w 6.5.6.1.1).

DPPL tekturowy oznacza korpus z tektury, z oddzielnymi pokrywami - górną i dolną, albo bez tych pokryw, ewentualnie z wykładziną wewnętrzną (ale bez opakowań wewnętrznych) oraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL zabezpieczony (dla DPPL metalowych) oznacza DPPL wyposażony w dodatkowe zabezpieczenie od uderzeń, np. w postaci konstrukcji wielowarstwowej (typu „sandwich”) lub o podwójnych ścianach albo w obudowę w postaci ramy lub kratownicy metalowej.

DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego oznacza korpus ze sztywnego tworzywa sztucznego, który może być zaopatrzony w wyposażenie konstrukcyjne oraz odpowiednie wyposażenie obsługowe.

DPPL złożony z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego oznacza DPPL składający się z elementu konstrukcyjnego w postaci sztywnej osłony zewnętrznej wokół naczynia wewnętrznego z tworzywa sztucznego oraz z wyposażenia obsługowego i urządzeń manipulacyjnych. Jest on tak wykonany, że po złożeniu naczynie wewnętrzne i osłona zewnętrzna tworzą nierozdzieloną jednostkę, która jako całość będzie napełniana, składowana, przewożona i opróżniana.

UWAGA: Termin „tworzywo sztuczne”, użyte w odniesieniu do naczyń wewnętrznych DPPL złożonych, obejmuje również inne materiały polimeryczne, takie jak guma.

Duży pojemnik do przewozu luzem (DPPL, ang. IBC) oznacza opakowanie przenośne, sztywne lub elastyczne, inne niż określone w dziale 6.1, które:

- (a) ma pojemność:
  - (i) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów ciekłych i stałych grupy pakowania II i III;
  - (ii) nie większą niż 1,5 m³ dla materiałów stałych grupy pakowania I, jeżeli są zapakowane do DPPL elastycznego, ze sztywnego tworzywa sztucznego, złożonego, tekturowego lub drewnianego;
  - (iii) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów stałych grupy pakowania I, jeżeli są zapakowane do DPPL metalowego;
  - (iv) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów promieniotwórczych;
- (b) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną;
- (c) jest odporne na obciążenia występujące przy manipulowaniu i w przewozie, co powinno być potwierdzone badaniami podanymi w dziale 6.5.

(patrz również DPPL złożony z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego, DPPL tekturowy, DPPL elastyczny, DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego i DPPL drewniany).

UWAGA 1: Cysterny przenośne i kontenery-cysterny spełniające wymagania podane w dziale 6.7 i 6.8, nie są uważane za duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL).

UWAGA 2: Duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL) spełniające wymagania podane w dziale 6.5, nie są uważane za kontenery w rozumieniu ADR.

Dyrektywa UE oznacza przepisy ustalone przez właściwe instytucje Unii Europejskiej, które w zakresie zawartych w nich celów są wiążące dla każdego wskazanego Państwa Członkowskiego, lecz które pozostawiają władzom krajowym swobodę w zakresie wyboru form i metod ich wprowadzania.

G

Gaz oznacza materiał, który:

- (a) w temperaturze 50 °C ma prężność par większą niż 300 kPa (3 bary); lub
- (b) jest całkowicie w stanie gazowym w temperaturze 20 °C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa;

Gaz ziemny skroplony (LNG) oznacza gaz schłodzony skroplony składający się z gazu naturalnego o wysokiej zawartości metanu, przyporządkowany do UN 1972.

Gaz ziemny sprężony (CNG) oznacza gaz sprężony składający się z gazu naturalnego o wysokiej zawartości metanu, przyporządkowany do UN 1971.

Gaz skroplony węglowodorowy (LPG) oznacza gaz skroplony pod niskim ciśnieniem zawierający jeden lub więcej lekkich węglowodorów zaklasyfikowanych tylko UN: 1011, 1075, 1965, 1969 lub 1978 i który zawiera głównie propan, propen, butan, izomery butanu, buten ze śladowymi ilościami innych gazów węglowodorowych.

UWAGA 1: Gazów palnych zaklasyfikowanych do innych numerów UN nie uznaje się za LPG.

UWAGA 2: W przypadku UN 1075, patrz UWAGA 2 pod 2F dla UN 1965 w tabeli dla gazów skroplonych w 2.2.2.3.

Globalnie zharmonizowany system klasyfikacji i oznakowania chemikaliów (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals), wydanie dziesiąte poprawione, opublikowane przez ONZ (ST/SG/AC.10/30/Rev.10).

Grupa pakowania oznacza grupę, do której - dla celów pakowania - można zaliczyć materiały niebezpieczne odpowiednio do natężenia stwarzanego przez nie zagrożenia. Znaczenie grup pakowania, opisanych szczegółowo w części 2, jest następujące:

grupa pakowania I: materiały stwarzające duże zagrożenie;

grupa pakowania II: materiały stwarzające średnie zagrożenie; oraz

grupa pakowania III: materiały stwarzające małe zagrożenie;

I

Instrukcje techniczne ICAO oznaczają Instrukcje Techniczne Bezpiecznego Transportu Towarów Niebezpiecznych Droga Lotniczą, uzupełniające Załącznik 18 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym (Chicago 1944), opublikowane przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (International Civil Aviation Organization, ICAO) w Montrealu.

J

Jednostka inspekcyjna oznacza niezależny organ wykonujący badania i inspekcje na podstawie upoważnienia właściwej władzy.

Jednostka transportowa oznacza pojazd samochodowy bez przyczepy lub zespół pojazdów składający się z pojazdu samochodowego i dołączonej do niego przyczepy.

Jednostka transportowa cargo oznacza pojazd drogowy, wagon, kontener, kontener-cysternę, cysternę przenośną lub MEGC.

K

Kanister oznacza opakowanie wykonane z metalu lub z tworzywa sztucznego, o przekroju prostokątnym lub wielokątnym, z jednym lub kilkoma otworami.

Klatka oznacza opakowanie zewnętrzne o niepełnych ścianach.

Kodeks IMDG oznacza Międzynarodowy morski kodeks towarów niebezpiecznych, stanowiący wykonanie przepisów części A rozdziału VII Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu, opublikowany przez Międzynarodową Organizację Morską (International Maritime Organization, IMO) w Londynie.

Kontener oznacza urządzenie transportowe (nadwozie zdejmowane lub podobną konstrukcję):

- trwale, wystarczająco wytrzymałe, aby nadawało się do wielokrotnego użycia;
- o specjalnej konstrukcji, ułatwiającej przewóz towarów za pomocą jednego lub kilku środków transportu, bez ich przeładunku;
- zawierające elementy ułatwiające mocowanie i manipulowanie, zwłaszcza przy przeładunku kontenera z jednego środka transportu na drugi;
- zbudowane w sposób pozwalający na łatwy załadunek i rozładunek towarów;
- o pojemności wewnętrznej nie mniejszej niż 1 m³, z wyłączeniem kontenerów przeznaczonych do przewozu materiału promieniotwórczego.

Oznacza również:

Nadwozie wymienne (swap body) - kontener który zgodnie z EN 283:1991 posiada następujące cechy:

- z uwagi na jego wytrzymałość mechaniczną jest jedynie dopuszczony do przewozu lądowego na wagonie lub na pojeździe, albo do przewozu na statkach typu „ro-ro”;
- nie może być piętrowy;
- może być zdejmowany z pojazdu przy użyciu wyposażenia tego pojazdu oraz własnych podpór oraz ponownie na niego załadowany.

UWAGA: Określenie „kontener” nie obejmuje zwykłych opakowań, DPPL, kontenerów-cystern lub pojazdów. Jednakże do przewozu materiałów promieniotwórczych kontener może być używany jako opakowanie.

Kontener-cysterna oznacza urządzenie transportowe odpowiadające definicji kontenera, zawierające zbiornik wraz z wyposażeniem, w tym także wyposażeniem ułatwiającym przemieszczanie kontenera-cysterny bez znaczącej zmiany jego pozycji poziomej, używany do przewozu gazów, materiałów ciekłych, sproszkowanych lub granulowanych, o pojemności większej niż 0,45 m³ (450 litrów) w przypadku, gdy jest on używany do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1.

UWAGA: DPPL spełniające wymagania działu 6.5 nie są uważane za kontenery-cysterny.

Kontener-cysterna wielki oznacza kontener-cysternę o pojemności większej niż 40 000 litrów.

Kontener do przewozu luzem oznacza urządzenie transportowe (łącznie z wykładziną lub powłoką) przeznaczone do przewozu materiałów stałych pozostających w bezpośrednim kontakcie z tym urządzeniem. Niniejsza definicja nie obejmuje opakowań, dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL), opakowań dużych i cystern.

Kontener do przewozu luzem oznacza urządzenie transportowe:

- trwałe, wystarczająco wytrzymałe, aby nadawało się do wielokrotnego użycia;
- o specjalnej konstrukcji ułatwiającej przewóz towarów za pomocą jednego lub kilku środków transportu, bez ich przeładunku;
- wyposażoną w urządzenia ułatwiające manipulowanie;
- o pojemności nie mniejszej niż 1,0 m³.

Przykładami kontenerów do przewozu luzem są: kontenery, kontenery przybrzeżne do przewozu luzem, wózki, pojemniki, nadwozia wymienne, kontenery korytowe, kontenery na rolkach, przedziały ładunkowe pojazdów.

UWAGA: Niniejsza definicja ma zastosowanie wyłącznie do kontenerów do przewozu luzem spełniających wymagania podane w dziale 6.11.

Kontener do przewozu luzem elastyczny oznacza kontener elastyczny o pojemności nie przekraczającej 15 m³, włącznie z wykładziną i przymocowanymi urządzeniami manipulacyjnymi i wyposażeniem obsługowym.

Kontener do przewozu luzem przykryty opończą oznacza kontener do przewozu luzem bez dachu, ze sztywną podłogą (włącznie z typem dolnozypowym), sztywnymi ścianami bocznymi i czołowymi i niesztywną powłoką (opończą).

Kontener do przewozu luzem zamknięty oznacza całkowicie zamknięty kontener do przewozu luzem, ze sztywnym dachem, sztywnymi ścianami bocznymi, ścianami czołowymi i sztywną podłogą (włącznie z typem dolnozypowym). Określenie to obejmuje kontenery do przewozu luzem z otwieranym dachem, ścianą boczną lub czołową, które mogą być zamknięte podczas przewozu. Kontenery do przewozu luzem zamknięte mogą posiadać otwory pozwalające na wymianę par i gazów z powietrzem, i które w normalnych warunkach przewozu zapobiegają wydostaniu się stałej zawartości, jak również przedostaniu się do wnętrza deszczu i spływającej wody.

Kontener mały oznacza kontener o pojemności wewnętrznej nie większej niż 3 m³.

Kontener morski do przewozu luzem oznacza kontener do przewozu luzem o specjalnej konstrukcji umożliwiającej jego wielokrotne użycie w przewozach z, do lub pomiędzy obiektami morskimi. Kontener morski do przewozu luzem powinien być zaprojektowany i zbudowany zgodnie z zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) w sprawie dopuszczenia kontenerów morskich do używania na pełnym morzu, zawartymi w dokumencie MSC/Circ.860.

Kontener odkryty oznacza kontener bez dachu lub kontener-platformę.

Kontener przykryty opończą oznacza kontener odkryty przykryty opończą w celu ochrony załadowanych towarów.

Kontener wielki oznacza:

- (a) kontener, który nie odpowiada definicji kontenera małego;
- (b) w rozumieniu przepisów CSC, kontener o takich rozmiarach, że powierzchnia zawarta między czterema zewnętrznymi dolnymi narożami wynosi nie mniej niż:
  - (i) 14 m² (150 stóp kwadratowych); lub
  - (ii) 7 m² (75 stóp kwadratowych), jeżeli wyposażony jest w górne naroża zaczepowe.

Kontener zamknięty oznacza całkowicie obudowany kontener, posiadający sztywny dach, sztywne ściany boczne, sztywne ściany czołowe i sztywną podłogę. Określenie to obejmuje kontenery z otwieranym dachem, o ile dach ten może być zamknięty na czas przewozu.

Korpus (dla wszystkich rodzajów DPPL, innych niż DPPL złożony) oznacza właściwe naczynie wraz z otworami i ich zamknięciami, ale z wyłączeniem wyposażenia obsługowego.

Korpus naczynia ciśnieniowego oznacza butlę, zbiornik rurowy, bęben ciśnieniowy lub naczynie ciśnieniowe awaryjne, bez zamknięć lub innego wyposażenia obsługowego lecz z wyposażeniem zamontowanym na stałe (np. pierścień górny, pierścień dolny).

UWAGA: *Używane są również określenia „korpus butli”, „korpus bębna ciśnieniowego” i „korpus zbiornika rurowego”.*

L

Ładunek całkowity oznacza ładunek pochodzący od jednego nadawcy, mającego wyłączne prawo do używania pojazdu lub kontenera wielkiego, a wszystkie czynności załadunkowe i rozładunkowe wykonywane są zgodnie z instrukcjami nadawcy lub odbiorcy.

UWAGA: *W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych odpowiednim określeniem jest „używanie wyłączne”.*

M

Maksymalna dopuszczalna masa brutto:

- (a) (dla DPPL) oznacza masę DPPL z wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym łącznie z maksymalną masą netto;
- (b) (dla cystern) oznacza tarę cysterny łącznie z maksymalną dopuszczalną do przewozu masą ładunku.

UWAGA: *Odniesienie do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.*

Maksymalna masa netto oznacza wyrażoną w kilogramach maksymalną masę netto zawartości pojedynczego opakowania lub maksymalną masę łączną opakowań wewnętrznych i ich zawartości.

Maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) oznacza najwyższą spośród następujących trzech wartości mogących wystąpić w górnej części zbiornika w pozycji roboczej:

- (a) najwyższe dopuszczone ciśnienie rzeczywiste w zbiorniku w czasie napełniania (maksymalne dopuszczone ciśnienie napełniania);
- (b) najwyższe dopuszczone ciśnienie rzeczywiste w zbiorniku w czasie opróżniania (maksymalne dopuszczone ciśnienie opróżniania);
- (c) ciśnienie manometryczne w zbiorniku powstałe w wyniku oddziaływania znajdującego się w nim materiału (wraz z innymi gazami, które mogą się w nim znajdować) przy najwyższej temperaturze roboczej.

Jeżeli wymagania szczególne podane w dziale 4.3 nie stanowią inaczej, to wartość tego ciśnienia roboczego (ciśnienia manometrycznego) nie może być niższa od prężności pary materiału, którym napełniany jest zbiornik, w temperaturze 50 °C (ciśnienie absolutne).

W przypadku cystern wyposażonych w zawory bezpieczeństwa (z płytką bezpieczeństwa lub bez niej), innych niż cysterny dla przewozu gazów klasy 2 sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) powinno być równe ciśnieniu otwarcia tych zaworów bezpieczeństwa.

(Patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, ciśnienie napełniania i ciśnienie próbne).

UWAGA 1: *Maksymalne ciśnienie robocze nie jest stosowane do cystern rozładowywanych grawitacyjnie zgodnie z 6.8.2.1.14 (a).*

UWAGA 2: *W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.*

UWAGA 3: *W odniesieniu do naczyń kriogenicznych zamkniętych, patrz UWAGA do 6.2.1.3.6.5.*

Maksymalne normalne ciśnienie robocze, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza maksymalną wartość ciśnienia powyżej ciśnienia atmosferycznego na średnim poziomie morza, które mogłoby powstać wewnątrz systemu zapewniającego szczelność w czasie jednego roku, w warunkach temperatury i nasłonecznienia odpowiadających warunkom otoczenia, przy braku wentylacji, zewnętrznego chłodzenia przez system pomocniczy, lub braku sterowania podczas przewozu.

Masa netto materiałów wybuchowych (NEM) oznacza całkowitą masę materiałów wybuchowych, bez opakowania, obudowy itp. (To samo znaczenie mają często używane następujące określenia: ilość netto

materiałów wybuchowych (NEQ), zawartość netto materiałów wybuchowych (NEC), waga netto materiałów wybuchowych (NEW) lub masa netto zawartości materiałów wybuchowych.

Masa sztuki przesyłki oznacza masę brutto sztuki przesyłki, jeżeli nie podano inaczej. Masa kontenerów i cystern użytych do przewozu towarów nie jest wliczana do masy brutto.

Materiał ciekły oznacza materiał, który w temperaturze 50 °C ma prężność pary nie większą niż 300 kPa (3 bary) i nie jest całkowicie w stanie gazowym w temperaturze 20 °C i pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa, i który:

- charakteryzuje się temperaturą topnienia lub początku topnienia równą lub niższą niż 20 °C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa; lub
- jest ciekły zgodnie z metodą badania ASTM D 4359-90; lub
- nie ma konsystencji pasty zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do badań w celu oznaczania płynności (badanie penetrometrem), podanymi w rozdziale 2.3.4.

UWAGA: Dla potrzeb wymagań dotyczących cystern, przewóz w stanie ciekłym oznacza przewóz:

- materiałów ciekłych, zgodnych z definicją materiałów ciekłych; lub
- materiałów stałych nadawanych do przewozu w stanie stopionym.

Materiał pochodzenia zwierzęcego oznacza zwierzęta padłe, części ciał zwierząt, żywność lub pasze pochodzenia zwierzęcego.

Materiał stały oznacza:

- materiał, który charakteryzuje się temperaturą topnienia lub początku topnienia wyższą niż 20°C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa; lub
- materiał, który nie jest ciekły zgodnie z metodą badania ASTM D 4359-90, albo który ma konsystencję pasty zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do badań w celu oznaczania płynności (badanie penetrometrem), podanymi w 2.3.4.

Moc dawki oznacza odpowiednio, przestrzenny równoważnik dawki lub kierunkowy równoważnik dawki na jednostkę czasu, mierzony w określonym punkcie.

N

Nabój gazowy: patrz naczynie małe zawierające gaz.

Naczynie oznacza pojemnik wraz z zamknięciami, służący do umieszczania i utrzymywania w jego wnętrzu materiałów lub przedmiotów. Definicja ta nie dotyczy zbiorników (patrz również naczynie kriogeniczne otwarte, naczynie kriogeniczne zamknięte, naczynie wewnętrzne, naczynie ciśnieniowe, naczynie wewnętrzne sztywne i nabój gazowy).

Naczynie (dla klasy 1) oznacza skrzynię, butelkę, puszkę, bęben, słój lub tubę, wraz z zamknięciami, użyte jako opakowanie wewnętrzne lub pośrednie.

Naczynie ciśnieniowe oznacza naczynie łącznie z jego zamknięciami i innym wyposażeniem obsługowym, przeznaczone do utrzymywania materiałów pod ciśnieniem i są nim: butle, zbiorniki rurowe, bębny ciśnieniowe, naczynia kriogeniczne zamknięte, układy magazynujące w wodorkach metali, wiązki butli i naczynia ciśnieniowe awaryjne.

Naczynie ciśnieniowe awaryjne oznacza naczynie ciśnieniowe o pojemności wodnej nie większej niż 3000 litrów, w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, nieszczelne lub niezgodne z wymaganiami naczynie(-a) ciśnieniowe, przeznaczone do przewozu, na przykład w celu ich odzyskania lub utylizacji.

Naczynie kriogeniczne otwarte oznacza naczynie przenośne izolowane cieplnie przeznaczone do gazów schłodzonych skroplonych, utrzymywanych pod ciśnieniem atmosferycznym poprzez zapewnienie jego stałego odgazowania.

Naczynie kriogeniczne zamknięte oznacza naczynie ciśnieniowe izolowane cieplnie o pojemności wodnej nie większej niż 1 000 litrów, przeznaczone do gazów schłodzonych skroplonych.

Naczynie małe zawierające gaz (nabój gazowy) oznacza naczynie jednorazowego napełniania, o pojemności wodnej nie większej niż 1000 ml w odniesieniu do naczyń wykonanych z metalu i nie większej niż 500 ml

w odniesieniu do naczyń wykonanych z materiału syntetycznego lub szkła, i zawierające gaz lub mieszaninę gazów pod ciśnieniem. Naczynie to może być wyposażone w zawór.

Naczynie wewnętrzne oznacza naczynie, które dla utrzymania zawartości wymaga zastosowania opakowania zewnętrznego.

Naczynie wewnętrzne sztywne (dla DPPL złożonych) oznacza naczynie, które zachowuje swój kształt po opróżnieniu z zawartości, bez zamykania i bez zastosowania obudowy zewnętrznej. Każde naczynie wewnętrzne, które nie jest naczyniem „sztywnym” uważa się za naczynie „elastyczne”.

Nadawca oznacza przedsiębiorstwo, które wysyła towary niebezpieczne, zarówno we własnym imieniu jak też w imieniu osoby trzeciej. Jeżeli operacja transportowa odbywa się na podstawie umowy przewozu, to za nadawcę uważa się to przedsiębiorstwo, które jest nadawcą zgodnie z umową przewozu.

Nadwozie wymienne (swap body) patrz kontener.

Nadwozie wymienne-cysterna uważane jest za kontener-cysternę.

Napełniający oznacza przedsiębiorstwo, które napełnia towarami niebezpiecznymi cysterny (pojazdy-cysterny, cysterny odejmowalne, pojazdy ze zbiornikiem odejmowalnym, cysterny przenośne lub kontenery-cysterny), albo pojazdy, kontenery wielkie lub kontenery małe do przewozu luzem, lub pojazdy-baterie lub MEGC.

Nazwa techniczna oznacza uznaną nazwę chemiczną, uznaną nazwę biologiczną lub inną nazwę używaną aktualnie w publikacjach naukowo-technicznych (patrz 3.1.2.8.1.1).

Numer UN oznacza czterocyfrowy numer identyfikacyjny materiału lub przedmiotu, pochodzący z Przepisów modelowych ONZ.

O

Ocena zgodności oznacza proces weryfikacji zgodności produktu z przepisami rozdziałów 1.8.6 i 1.8.7 dotyczących sprawdzenia typu, nadzoru produkcji, badań i prób odbiorczych.

Odbiorca oznacza odbiorcę zgodnie z umową przewozu. Jeżeli zgodnie z przepisami dotyczącymi umowy przewozu, odbiorca wyznacza osobę trzecią, to osobę tę uważa się za odbiorcę w rozumieniu ADR. Jeżeli operacja transportowa odbywa się bez umowy przewozu, to za odbiorcę uważa się przedsiębiorstwo, które odbiera ładunek z towarami niebezpiecznymi po jego przybyciu.

Odpady oznaczają materiały, roztwory, mieszaniny lub przedmioty, które nie są przewidziane do bezpośredniego zastosowania, ale są przewożone w celu ich utylizacji, składowania lub zniszczenia przez spalanie lub w inny sposób.

Ogniwo paliwowe oznacza urządzenie elektrochemiczne przetwarzające energię chemiczną paliwa na energię elektryczną, ciepło i produkty reakcji.

Ogrzewacz spalinowy oznacza urządzenie wykorzystujące w sposób bezpośredni paliwo gazowe lub ciekłe, lecz niewykorzystujące ciepła pochodzącego z silnika napędzającego pojazd.

Okres dopuszczenia konstrukcji oznacza, dla butli i zbiorników rurowych z kompozytów, maksymalny okres (w latach) na który butla lub zbiornik rurowy jest zaprojektowana i zatwierdzona zgodnie z mającą zastosowanie normą.

Okres używania oznacza, dla butli i zbiorników rurowych z kompozytów, okres dopuszczenia do używania butli lub zbiornika rurowego podany w latach.

Opakowanie oznacza jedno lub więcej naczyń i inne elementy lub materiały, konieczne do pełnienia przez te naczynia funkcji ochronnych i innych funkcji bezpieczeństwa (patrz również opakowanie kombinowane, opakowanie złożone, opakowanie wewnętrzne, duży pojemnik do przewozu luzem (DPPL), opakowanie pośrednie, opakowanie duże, opakowanie metalowe lekkie, opakowanie zewnętrzne, opakowanie regenerowane, opakowanie przetworzone, opakowanie wtórne, opakowanie awaryjne oraz opakowanie pyłoszczelne).

Opakowanie awaryjne oznacza opakowanie specjalne, w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, nieszczęsne lub niezgodne z wymaganiami dotyczącymi sztuki przesyłki z towarami niebezpiecznymi lub towary niebezpieczne, które rozsypały się lub wyciekły, przeznaczone do przewozu w celu ich odzyskania lub utylizacji.

Opakowanie duże oznacza opakowanie składające się z opakowania zewnętrznego zawierającego przedmioty lub opakowania wewnętrzne, które:

- (a) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną; i
- (b) ma masę netto większą niż 400 kg lub pojemność większą niż 450 litrów, lecz ma objętość nie większą niż 3 m³.

Opakowanie duże awaryjne oznacza opakowanie specjalne, które:

- (a) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną; i
- (b) ma masę netto większą niż 400 kg lub pojemność większą niż 450 litrów, lecz ma objętość nie większą niż 3 m³;

w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, cieknące lub niezgodne sztuki przesyłek z towarami niebezpiecznymi albo towary niebezpieczne, które rozsypały się lub wyciekły i które przewożone są celu ich odzyskania lub utylizacji.

Opakowanie duże ponownie używane oznacza opakowanie duże przeznaczone do ponownego napełnienia, które zostało sprawdzone i uznane za wolne od wad wpływających na zdolność do wytrzymywania obciążeń podczas próby eksploatacyjnej. Termin ten obejmuje opakowania duże napełniane tą samą lub podobną zgodną zawartością i przewożone w sieci dystrybucyjnej kontrolowanej przez nadawcę produktu.

Opakowanie duże przerobione oznacza opakowanie duże metalowe lub opakowanie duże ze sztywnego tworzywa sztucznego, które:

- (a) jest wytworzone jako typ UN z typu niebędącego typem UN; lub
- (b) powstało w wyniku przetworzenia jednego typu UN na inny typ UN.

Opakowanie duże przerobione podlega tym samym wymaganiom ADR, co nowe opakowanie duże tego samego typu (patrz również definicja typu konstrukcji podana w 6.6.5.1.2);

Opakowanie kombinowane oznacza zestaw opakowań stosowany dla celów przewozowych, składający się z jednego lub kilku opakowań wewnętrznych umieszczonych w opakowaniu zewnętrznym, zgodnie z wymaganiami podanymi w 4.1.1.5.

UWAGA: Nie należy mylić określenia „opakowanie wewnętrzne” stosowanego w odniesieniu do opakowań kombinowanych z określeniem „naczynie wewnętrzne” stosowanym w odniesieniu do opakowań złożonych.

Opakowanie metalowe lekkie oznacza opakowanie metalowe o przekroju kołowym, eliptycznym, prostokątnym lub wielokątnym (również stożkowe) oraz opakowanie z kołpakiem stożkowym lub opakowanie w kształcie wiadra, o grubości ścianki mniejszej niż 0,5 mm (np. z blachy stalowej ocynkowanej), o dnie płaskim lub wypukłym, wyposażone w jeden lub kilka otworów i nie objęte definicjami dla bębnow i kanistrów.

Opakowanie pośrednie oznacza opakowanie umieszczone pomiędzy opakowaniem wewnętrznym lub przedmiotem a opakowaniem zewnętrznym.

Opakowanie przetworzone oznacza w szczególności:

- (a) bęben metalowy, który:
  - (i) jest produkowany jako typ UN, zgodny z wymaganiami działu 6.1, z typu nie będącego typem UN;
  - (ii) jest wynikiem przetworzenia jednego typu UN, zgodnego z wymaganiami działu 6.1, na inny typ UN; lub
  - (iii) przeszedł wymianę integralnych elementów struktury (takich jak wieka niezdemowalne);
- (b) bęben z tworzywa sztucznego, który:
  - (i) jest wynikiem przetworzenia jednego typu UN, zgodnego z wymaganiami działu 6.1, na inny typ UN (np. 1H1 na 1H2); lub
  - (ii) przeszedł wymianę integralnych elementów struktury.

Bębny przetworzone podlegają takim samym wymaganiom działu 6.1, jakie mają zastosowanie do nowych bębnow tego samego typu.

Opakowanie pyłoszczelne oznacza opakowanie nieprzepuszczalne dla suchej zawartości, w tym również dla materiału rozdrobnionego powstającego podczas przewozu.

Opakowanie używane oznacza opakowanie, które zostało sprawdzone i uznane za wolne od wad wpływających na zdolność do wytrzymywania obciążeń podczas próby eksploatacyjnej. Termin ten obejmuje opakowania, napełniane tą samą lub podobną zgodną zawartością i przewożone w sieci dystrybucyjnej kontrolowanej przez nadawcę produktu.

Opakowanie wewnętrzne oznacza opakowanie, które podczas przewozu wymaga zastosowania opakowania zewnętrznego.

Opakowanie zbiorcze oznacza opakowanie użyte (w przypadku materiału promieniotwórczego przez jednego nadawcę) w celu umieszczenia w nim jednej lub większej liczby sztuk przesyłek, zgrupowanych w jednostkę łatwiejszą do manipulowania i układania podczas przewozu. Przykładami opakowań zbiorczych są:

- (a) płyta ładunkowa taka jak paleta, na której umieszczono kilka sztuk przesyłek lub spiętrzone je i zabezpieczono za pomocą folii rozciągliwej, termokurczliwej lub taśmy, albo w inny odpowiedni sposób; lub
- (b) zewnętrzne opakowanie ochronne takie jak skrzynia lub klatka;

Opakowanie zewnętrzne oznacza zabezpieczenie zewnętrzne opakowania złożonego lub kombinowanego, wraz z materiałami absorpcyjnymi, materiałami amortyzującymi i wszelkimi innymi elementami niezbędnymi do przechowywania i ochrony naczyń wewnętrznych lub opakowań wewnętrznych.

Opakowanie złożone oznacza opakowanie składające się z opakowania zewnętrznego i naczynia wewnętrznego, zbudowane w taki sposób, aby naczynie wewnętrzne i opakowanie zewnętrzne tworzyły zintegrowane opakowanie. Opakowanie takie po złożeniu pozostaje trwale zintegrowane i w takiej postaci jest ono napełniane, magazynowane, przewożone i opróżniane.

UWAGA: Nie należy mylić określenia naczynie wewnętrzne stosowanego w odniesieniu do opakowań złożonych z określeniem opakowanie wewnętrzne stosowanym w odniesieniu do opakowań kombinowanych. Na przykład, w opakowaniu złożonym 6HA1 (tworzywo sztuczne) naczyniem wewnętrznym jest naczynie z tworzywa sztucznego, które nie jest przewidziane do pełnienia funkcji zbiornika bez opakowania zewnętrznego, a więc nie jest ono opakowaniem wewnętrznym.

W przypadkach gdy po określeniu opakowanie złożone podano w nawiasie nazwę materiału, to dotyczy ona naczynia wewnętrznego.

Opakowanie zregenerowane oznacza w szczególności:

- (a) bęben metalowy, który został:
  - (i) oczyszczony do oryginalnych materiałów konstrukcyjnych ze wszystkich pozostałości poprzedniej zawartości, z wewnętrznej i zewnętrznej korozji oraz z powłok zewnętrznych i nalepek;
  - (ii) przywrócony do oryginalnego kształtu i obrysu z wyprostowanymi i uszczelnionymi pobocznikami oraz wymienionymi wszystkimi nieintegralnymi uszczelnieniami opakowania; oraz
  - (iii) sprawdzony po oczyszczeniu, ale przed malowaniem, w celu odrzucenia opakowań z widocznymi wżerami, znacznym zmniejszeniem grubości materiału, zmęczeniem metalu, uszkodzonymi gwintami, zamknięciami lub z innymi znaczącymi uszkodzeniami;
- (b) bęben i kanister z tworzywa sztucznego, który:
  - (i) został oczyszczony do oryginalnych materiałów konstrukcyjnych ze wszystkich pozostałości poprzedniej zawartości, z wewnętrznej i zewnętrznej korozji oraz z powłok zewnętrznych i nalepek;
  - (ii) ma wymienione wszystkie uszczelnienia nieintegralne z opakowaniem; oraz
  - (iii) został sprawdzony po oczyszczeniu w celu odrzucenia opakowań z widocznymi uszkodzeniami takimi jak rozdarcia, fałdy lub pęknięcia, albo uszkodzone gwinty, zamknięcia lub inne znaczące wady.

P

Pakujący oznacza przedsiębiorstwo, które umieszcza towary niebezpieczne w opakowaniach, z uwzględnieniem opakowań dużych i dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL), a także - jeżeli jest to konieczne - przygotowuje sztuki przesyłek do przewozu.

Podręcznik Badań i Kryteriów wydanie ósme poprawione (Manual of Tests and Criteria), opublikowane przez ONZ (ST/SG/AC.10/11/Rev.8).

Pojazd patrz pojazd-bateria, pojazd-cysterna, pojazd przykryty oponczą i pojazd zamknięty.

Pojazd-bateria oznacza pojazd zawierający elementy połączone ze sobą kolektorem i przymocowane na stałe do tego pojazdu. Za elementy pojazdu-baterii uważa się następujące elementy: butle, zbiorniki rurowe, wiązki butli (zwane też „ramami”), bębny ciśnieniowe, jak również cysterny, o pojemności większej niż 450 litrów, przeznaczone do przewozu gazów zgodnych z definicją w 2.2.2.1.1.

Pojazd-cysterna oznacza pojazd przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu cieczy, gazów, materiałów sproszkowanych lub granulowanych, zawierający jedną lub kilka cystern stałych. Poza właściwym pojazdem lub elementami układu jezdnego stosowanymi zamiast pojazdu, pojazd-cysterna zawiera jeden lub kilka zbiorników wraz z ich wyposażeniem i elementami łączącymi te zbiorniki z pojazdem lub z układem jezdny.

Pojazd odkryty oznacza pojazd, którego podłoga nie ma żadnej nadbudowy lub jest zaopatrzona tylko w burty boczne i tylną.

Pojazd przykryty oponczą oznacza pojazd odkryty wyposażony w oponczę do ochrony załadowanego towaru.

Pojazd zamknięty oznacza pojazd z nadwoziem, które można zamknąć.

Pojemnik aerozolowy: patrz aerozol.

Pojemnik wewnętrzny, w odniesieniu do naczynia kriogenicznego zamkniętego, oznacza pojemnik ciśnieniowy przeznaczony do gazu schłodzonego skroplonego.

Pojemność maksymalna oznacza maksymalną pojemność naczynia lub opakowania, w tym dużego pojemnika do przewozu luzem (DPPL) i opakowania dużego, wyrażoną w metrach sześciennych lub litrach;

Pojemność zbiornika lub **komory zbiornika** dla cystern, oznacza całkowitą wewnętrzną pojemność zbiornika lub komory zbiornika wyrażoną w litrach lub w metrach sześciennych. Jeżeli nie jest możliwe całkowite napełnienie zbiornika lub komory zbiornika ze względu na ich kształt lub konstrukcję, to dla potrzeb określenia stopnia napełnienia cysterny i jej oznakowania należy przyjąć tę zmniejszoną pojemność.

Pozycja I.N.O. (inaczej nie określona) oznacza pozycję zbiorczą, do której mogą być zaliczone materiały, mieszaniny, roztwory lub przedmioty, jeżeli:

- (a) nie są one wymienione z nazwy w dziale 3.2 tabela A; i
- (b) wykazują właściwości chemiczne, fizyczne lub niebezpieczne odpowiadające klasie, kodowi klasyfikacyjnemu, grupie pakowania oraz nazwie i opisowi danej pozycji I.N.O.

Pozycja zbiorcza oznacza pozycję wykazu obejmującą precyzyjnie zdefiniowaną grupę materiałów lub przedmiotów (patrz 2.1.1.2: B, C i D).

Próba szczelności oznacza badanie cysterny, opakowania lub DPPL wraz z ich wyposażeniem i zamknięciami w celu sprawdzenia szczelności.

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Przedsiębiorstwo oznacza osobę fizyczną lub prawną, niezależnie od tego czy wykonuje ona działalność zarobkową czy nie, stowarzyszenie lub grupę osób bez osobowości prawnej, niezależnie od tego czy wykonują one działalność zarobkową czy nie, organ posiadający osobowość prawną lub podległy organowi posiadającemu osobowość prawną.

Przepisy bezpiecznego przewozu materiałów promieniotwórczych IAEA oznaczają jedną z następujących edycji tych przepisów:

- a) wydanie z 1985 r. i z 1985 (ze zmianami z 1990 r.): IAEA Safety Series No 6;
- b) wydanie z 1996 r.: IAEA Safety Series No ST-1 ;
- c) wydanie z 1996 r. (poprawione): IAEA Safety Series No TS-R-1 (ST-1, Revised);

- d) wydanie z 1996 (ze zmianami z 2003 r.), 2005 i 2009: IAEA Safety Standards Series No. TS-R-1;
- e) wydanie z 2012: IAEA Safety Standards Series No. SSR-6;
- f) wydanie z 2018: IAEA Safety Standards Series No. SSR-6 (Rev.1).

Przepisy modelowe ONZ (ang. „UN Model Regulations”) oznaczają Przepisy modelowe stanowiące załącznik do dwudziestego trzeciego wydania „Zaleceń ONZ dotyczących transportu towarów niebezpiecznych” („Recommendations on the Transport of Dangerous Goods”), opublikowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ST/SG/AC.10/1/Rev.23).

Przesyłka oznacza każdą sztukę lub sztuki przesyłek, albo ładunek z towarami niebezpiecznymi przeznaczone przez nadawcę do przewozu.

Przewoźnik oznacza przedsiębiorstwo, które wykonuje operację transportową na podstawie umowy przewozu lub bez niej.

Przewóz oznacza przemieszczanie towarów niebezpiecznych, z uwzględnieniem postojów koniecznych z punktu widzenia warunków transportu oraz z uwzględnieniem czasu, przez który towary niebezpieczne znajdują się w pojazdach, cysternach i kontenerach ze względu na panujące warunki ruchu, przed, podczas i po przemieszczeniu.

Definicja ta obejmuje również krótkotrwale składowanie towarów niebezpiecznych, występujące między operacjami transportowymi, związane ze zmianą rodzaju lub środka transportu (przeładunek). Ma to zastosowanie pod warunkiem, że mogą być okazane na żądanie dokumenty przewozowe, w których wskazane jest miejsce wydania i miejsce odbioru, oraz pod warunkiem, że sztuki przesyłek i cysterny nie były otwierane w czasie takiego składowania, z wyjątkiem przypadków, gdy były kontrolowane przez właściwe władze.

Przewóz luzem oznacza przewóz nieopakowanych materiałów stałych lub przedmiotów w pojazdach, kontenerach lub kontenerach do przewozu luzem. Określenie to nie dotyczy towarów opakowanych oraz materiałów przewożonych w cysternach.

Przez lub do, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza państwa, przez które lub do których przewożona jest przesyłka, jednakże z wyłączeniem państw, „ponad” którymi przesyłka przewożona jest drogą lotniczą, jeżeli na ich terytorium nie jest planowane lądowanie.

R

Reakcja niebezpieczna oznacza:

- (a) spalanie lub wydzielanie znacznych ilości ciepła;
- (b) wydzielanie gazów palnych, duszących, utleniających lub trujących;
- (c) tworzenie materiałów żrących;
- (d) tworzenie materiałów niestabilnych; i
- (e) niebezpieczny wzrost ciśnienia (dotyczy tylko do cystern).

Regulamin ONZ oznacza regulamin stanowiący załącznik do Porozumienia dotyczącego przyjęcia jednolitych wymagań technicznych dla pojazdów, wyposażenia i części, które mogą być montowane lub stosowane w tych pojazdach oraz wzajemnego uznawania homologacji udzielonych na podstawie tych wymagań (Porozumienie z 1958 r., wraz ze zmianami).

Regularna konserwacja DPPL elastycznego oznacza regularne wykonywanie czynności na DPPL elastycznym z tworzywa sztucznego lub DPPL elastycznym z tkaniny, takich jak:

- (a) czyszczenie, lub
- (b) wymiana nieintegralnych części składowych, takich jak nieintegralne wykładziny i złącza zamkowe, na części składowe zgodne z oryginalną specyfikacją producenta,

pod warunkiem, że te czynności nie mają negatywnego wpływu na utrzymywanie zawartości DPPL elastycznego i nie zmieniają jego typu konstrukcji.

Regularna konserwacja DPPL sztywnego oznacza regularne wykonywanie czynności na DPPL metalowym, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożonego, takich jak:

- (a) czyszczenie,

- (b) demontaż i ponowny montaż lub wymiana zamknięć korpusu (w tym odpowiednich złączek) lub wyposażenia obsługowego, zgodnie z oryginalną specyfikacją producenta, pod warunkiem, że jest sprawdzana szczelność DPPL; lub
- (c) doprowadzenie wyposażenia konstrukcyjnego do stanu używalności, niespełniającego bezpośrednio funkcji utrzymywania towaru niebezpiecznego lub utrzymywania ciśnienia opróżniania, w taki sposób, aby DPPL osiągnął zgodność ze zbadanym typem konstrukcyjnym (np. wyprostowanie wsporników lub zaczepów do podnoszenia), pod warunkiem, że funkcja utrzymywania zawartości DPPL nie będzie naruszona.

Rozładowca oznacza przedsiębiorstwo, które

- (a) zdejmuje z pojazdu kontener, kontener do przewozu luzem, MEGC, kontener-cysternę lub cysternę przenośną, lub
- (b) rozładowuje z pojazdu lub kontenera zapakowane towary niebezpieczne, kontenery małe lub cysterny przenośne, lub
- (c) opróżnia materiały niebezpieczne ze zbiornika (pojazdu-cysterny, cysterny odejmowalnej, cysterny przenośnej lub kontenera-cysterny), z pojazdu-baterii, MEMU, MEGC, z pojazdu, kontenera wielkiego, kontenera małego do przewozu luzem, lub kontenera do przewozu luzem.

Rozładunek oznacza wszystkie działania wykonywane przez rozładowcę zgodnie z definicją rozładowcy.

Ruchoma jednostka do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU) oznacza jednostkę lub pojazd z zamontowaną jednostką służącą do wytwarzania materiałów wybuchowych z towarów niebezpiecznych, które nie są materiałami wybuchowymi i ładowania ich do otworów strzałowych. Jednostka taka składa się z cystern, kontenerów do przewozu luzem, aparatury do wytwarzania, pomp oraz związanego z nimi wyposażenia. MEMU może posiadać specjalne przedziały ładunkowe na materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym w sztukach przesyłek.

UWAGA: Pomimo tego, że definicja MEMU zawiera określenia „wytwarzania materiałów wybuchowych” i „ładowania ich do otworów strzałowych”, wymagania dla MEMU mają zastosowanie wyłącznie do przewozu i nie obejmują wytwarzania materiałów wybuchowych i ładowania ich do otworów strzałowych.

S

Silnik zasilany ogniwem paliwowym oznacza urządzenie służące do napędu innych urządzeń, składające się z ogniwa paliwowego i zbiornika paliwa, który może być zintegrowany z ogniwem paliwowym lub stanowić osobną część tego urządzenia, wraz ze wszystkimi jego elementami wyposażenia niezbędnymi do jego działania.

Składnik palny (w odniesieniu do aerozoli) oznacza materiał zapalny ciekły, materiał zapalny stały lub gaz palny i mieszaniny gazowe, zdefiniowane w Podręczniku badań i kryteriów część III podrozdział 31.1.3 uwagi 1-3. Określenie to nie obejmuje materiałów piroforycznych, samonagrzewających się i reagujących z wodą. Chemiczne ciepło spalania powinno być oznaczane jedną z następujących metod: ASTM D 240, ISO/FDIS 13943:1999 (E/F) 86.1 do 86.3 lub NFPA 30B.

Skrzynia oznacza opakowanie z pełnymi, prostokątnymi lub wielobocznymi powierzchniami, wykonane z metalu, drewna, materiału drewnopochodnego, tektury, tworzywa sztucznego lub innego odpowiedniego materiału. Dopuszcza się stosowanie małych otworów w celu ułatwienia manipulowania lub otwierania, albo w celu spełnienia wymagań klasyfikacyjnych, pod warunkiem, że nie powodują one naruszenia integralności opakowania podczas przewozu.

Stal miękka oznacza stal o minimalnej granicy wytrzymałości na rozciąganie pomiędzy 360 N/mm² a 440 N/mm².

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Stal odniesienia oznacza stal o minimalnej granicy wytrzymałości na rozciąganie równej 370 N/mm² i wydłużeniu po rozerwaniu 27%.

Stopień napełnienia oznacza stosunek, wyrażony w %, objętości cieczy lub ciała stałego wprowadzonego w temperaturze 15 °C do jednostki ładunkowej do pojemności jednostki ładunkowej gotowej do użycia;

System detekcji promieniowania oznacza przyrząd, w którym detektory promieniowania są jego elementami składowymi.

System zamknięcia w odniesieniu do przewozu materiałów promieniotwórczych, oznacza zestaw złożony z materiału rozszczepialnego i elementów opakowania, który według specyfikacji projektowej i uzgodnienia dokonanego przez właściwą władzę przeznaczony jest do zapewnienia bezpieczeństwa krytycznościowego.

System zapewniający szczelność, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zespół elementów opakowania, który według specyfikacji projektowej przeznaczony jest do utrzymywania wewnątrz materiału promieniotwórczego podczas przewozu.

System zarządzania, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zbiór zależnych lub współdziałających ze sobą elementów (system) służący do określenia zasad i celów oraz do umożliwienia osiągnięcia tych celów w sposób sprawny i skuteczny.

Szpula (klasa 1) oznacza urządzenie wykonane z tworzywa sztucznego, drewna, tektury, metalu lub innego odpowiedniego materiału, wyposażone w trzpień obrotowy, ze ściankami zewnętrznymi na obu końcach trzpienia lub bez takich ścianek. Materiały i przedmioty mogą być nawinięte na trzpień i utrzymywane w tej pozycji przez ścianki boczne.

Sztuka przesyłki oznacza końcowy produkt operacji pakowania składający się z opakowania, opakowania dużego lub DPPL, wraz z jego zawartością, który jest przygotowany do wysyłki. Określenie to obejmuje naczynia do gazów zdefiniowane w niniejszym rozdziale, jak również przedmioty, które ze względu na swój rozmiar, masę lub kształt mogą być przewożone bez opakowania albo w łożach, w kłatkach lub w urządzeniach do manipulowania. Poza tym, że określenie to nie stosuje się do przewozu materiałów promieniotwórczych, nie stosuje się ono również do towarów przewożonych luzem oraz materiałów przewożonych w cysternach.

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz 2.2.7.2, 4.1.9.1.1 oraz dział 6.4.

Średnica (dla zbiorników cystern) oznacza średnicę wewnętrzną zbiornika.

Środek transportu oznacza, w przypadku przewozu drogowego lub kolejowego, pojazd drogowy lub wagon.

T

Taca (klasa 1) oznacza płytę wykonaną z metalu, tworzywa sztucznego, tektury lub innego odpowiedniego materiału, która umieszczana jest w opakowaniu wewnętrznym, pośrednim lub zewnętrznym i zapewnia ciasne ułożenie w takim opakowaniu. Powierzchnia tacy może być ukształtowana w taki sposób, żeby opakowania lub przedmioty mogły być w niej umieszczane, bezpiecznie unieruchomione i oddzielone jedno od drugiego.

Temperatura awaryjna oznacza temperaturę, po osiągnięciu której, w przypadku utraty możliwości regulacji temperatury, należy rozpocząć wykonywanie procedur awaryjnych.

Temperatura kontrolowana oznacza najwyższą temperaturę, w której nadtlenek organiczny, materiał samoreaktywny lub materiał polimeryzujący, mogą być bezpiecznie przewożone.

Temperatura krytyczna oznacza temperaturę, powyżej której materiał nie występuje w stanie ciekłym.

Temperatura samoprzyspieszającego się rozkładu (TSR, ang. self-accelerating decomposition temperature, SADT) oznacza najniższą temperaturę, w której może nastąpić samoprzyspieszający się rozkład materiału w opakowaniu, DPPL lub cysternie, przeznaczonych do przewozu. TSP powinno być określone zgodnie z procedurami badania podanymi w Podręczniku Badań i Kryteriów, Część II, rozdział 28.

Temperatura samoprzyspieszającej się polimeryzacji (TSP, ang. self-accelerating polymerization temperature, SAPT) oznacza najniższą temperaturę, przy której może wystąpić samoprzyspieszająca się polimeryzacja materiału w opakowaniu, DPPL lub cysternie, przeznaczonych do przewozu. TSP powinno być określone zgodnie z procedurami badania ustalonymi dla temperatury samoprzyspieszającego się rozkładu dla materiałów samoreaktywnych podanymi w Podręczniku Badań i Kryteriów, Część II, rozdział 28.

Temperatura zapłonu oznacza najniższą temperaturę cieczy, w której jej para tworzy z powietrzem mieszaninę palną.

Tkanina z tworzywa sztucznego (dla DPPL elastycznych) oznacza materiał wykonany z orientowanych tasiemek lub pojedynczych włókien z odpowiedniego tworzywa sztucznego.

Towary niebezpieczne oznaczają materiały i przedmioty, których przewóz na podstawie ADR jest zabroniony, albo jest dopuszczony wyłącznie na warunkach podanych w ADR.

Tworzywo sztuczne z recyklingu oznacza materiał odzyskany z zużytych opakowań przemysłowych lub z innego materiału z tworzywa sztucznego, które zostało wstępnie posortowane i przygotowane do przetworzenia na nowe opakowania, w tym DPPL. Specyficzne właściwości materiału pochodzącego z recyklingu, wykorzystywanego do produkcji nowych opakowań, w tym DPPL, powinny być regularnie sprawdzane i dokumentowane w ramach programu zapewnienia jakości uznanego przez właściwą władzę. Program zapewnienia jakości powinien obejmować zapis dotyczący właściwego wstępnego sortowania oraz potwierdzenie, że każda partia materiału z tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu, która ma jednorodny skład, jest zgodna ze specyfikacjami materiału (szybkość płynięcia, gęstość i wytrzymałość na rozciąganie) dla typu konstrukcji wyprodukowanej z takiego materiału pochodzącego z recyklingu. Należy przy tym uwzględnić wiedzę na temat materiału z tworzywa sztucznego, z którego uzyskano tworzywa sztuczne pochodzące z recyklingu, oraz świadomość wcześniejszego sposobu użytkowania, w tym wcześniejszej zawartości tego tworzywa, jeżeli to wcześniejsze użytkowanie może zmniejszyć możliwości nowych opakowań, w tym DPPL, produkowanych z tego materiału. Dodatkowo, program zapewnienia jakości obowiązujący producenta opakowań lub DPPL zgodnie z 6.1.1.4 lub 6.5.4.1 powinien obejmować wykonanie odpowiednich badań typu konstrukcji mechanicznej, zgodnie z 6.1.5 lub 6.5.6, opakowań lub DPPL wyprodukowanych z każdej partii tworzywa sztucznego pochodzącego z recyklingu. W tym badaniu możliwe jest sprawdzenie wytrzymałości na śpiętrzanie za pomocą odpowiedniego dynamicznego testu ściskania zamiast testu obciążenia statycznego.

UWAGA: Norma ISO 16103:2005 "Opakowania -- Opakowania do transportu materiałów niebezpiecznych -- Tworzywa sztuczne z recyklingu" zawiera opcjonalne dodatkowe wskazówki dotyczące dopuszczenia do użytku tworzywa sztucznego z recyklingu. Wskazówki te zostały opracowane na podstawie doświadczeń z produkcji bębnow i kanistrów z tego tworzywa sztucznego z recyklingu, więc mogą wymagać odpowiedniego dostosowania w przypadku innych typów opakowań, DPPL i opakowań dużych wykonanych z tworzywa sztucznego z recyklingu.

Tworzywo sztuczne wzmocnione włóknem (ang. FRP) oznacza materiał zawierający wzmocnienie włóknami lub cząstkami stałymi, umieszczonymi w termoutwardzalnym lub termoplastycznym polimerze (matrycy).

U

Układ magazynowania w wodorkach metalu oznacza pojedynczy kompletny układ magazynowania wodoru, zawierający: korpus naczynia ciśnieniowego, wodorki metalu, urządzenie obniżające ciśnienie, zawór odcinający, wyposażenie obsługowe i wewnętrzne części składowe, używany wyłącznie do przewozu wodoru.

Urządzenie do manipulowania (dla DPPL elastycznych) oznacza pas nośny, pętlę, uchwyt lub ramę, które są zamocowane do korpusu DPPL lub stanowią jego przedłużenie.

Użytkownik kontenera-cysterny lub cysterny przenośnej oznacza przedsiębiorstwo, w imieniu którego kontener-cysterna lub cysterna przenośna jest użytkowana.

Używanie wyłączne, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza używanie pojazdu lub kontenera wielkiego wyłącznie przez jednego nadawcę, przy czym wszystkie czynności załadunku, rozładunku i przewozu- początkowe, przejściowe i końcowe - wykonywane są zgodnie z instrukcjami nadawcy lub odbiorcy w przypadkach gdy wymagają tego przepisy ADR.

W

Wiązka butli oznacza naczynie ciśnieniowe składające się z zestawu butli lub korpusów butli, umocowanych razem, połączonych ze sobą wspólnym kolektorem i przewożonych jako całość. Całkowita pojemność wodna wiązki butli nie może być większa niż 3000 litrów, z wyjątkiem wiązek przeznaczonych do przewozu gazów trujących klasy 2 (grupy oznaczone kodem rozpoczynającym się od litery „T”, zgodnie z przepisem 2.2.2.1.3), dla których pojemność wodna wiązki powinna być ograniczona do 1000 litrów.

Wieloelementowy kontener do gazu (MEGC) oznacza jednostkę składającą się z elementów połączonych ze sobą kolektorem i zamocowanych w ramie. Za elementy wieloelementowego kontenera do gazu uważa się następujące elementy: butle, zbiorniki rurowe, wiązki butli, bębny ciśnieniowe oraz cysterny przeznaczone do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1, o pojemności większej niż 450 litrów.

UWAGA: Odnośnie do UN MEGC, patrz dział 6.7.

Właściwa władza oznacza władzę(-e), albo inne(-e) organ(-y), upoważnione(-e) w każdym państwie i w każdym określonym przypadku zgodnie z prawem krajowym.

Wnioskujący, w przypadku oceny zgodności, oznacza wytwórcę albo jego upoważnionego przedstawiciela w państwie - Umawiającej się Stronie ADR. W przypadku badań okresowych, badań pośrednich i badań nadzwyczajnych, wnioskujący oznacza podmiot przeprowadzający badania, użytkownika lub ich upoważnionego przedstawiciela w państwie Umawiającej się Stronie ADR.

UWAGA: Wyjątkowo, strona trzecia (np. użytkownik kontenera-cysterny zgodnie z definicją podaną pod 1.2.1) może wnioskować o ocenę zgodności.

Worek oznacza elastyczne opakowanie z papieru, folii, tworzywa sztucznego, materiału tkanego lub innego odpowiedniego materiału.

Wskaźnik krytycznościowy (criticality safety index, **CSI**) wyznaczony dla sztuki przesyłki, opakowania zbiorczego lub kontenera zawierającego materiał rozszczepialny, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza liczbę, która jest wykorzystywana do zapewnienia kontroli nad gromadzeniem sztuk przesyłek, opakowań zbiorczych lub kontenerów zawierających materiały rozszczepialne.

Wskaźnik transportowy (Transport Index, **TI**) wyznaczony dla sztuki przesyłki, opakowania zbiorczego, kontenera lub nieopakowanych materiałów LSA-I lub SCO-I lub SCO-III, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza liczbę, która jest wykorzystywana do zapewnienia kontroli nad narażeniem na promieniowanie.

Współczynnik napełnienia oznacza stosunek masy gazu do masy wody w temperaturze 15 °C, która mogłaby wypełnić całkowicie jednostkę ładunkową gotową do użycia.

Wykładzina oznacza osłonę cylindryczną lub worek, wraz z otworami i zamknięciami, umieszczone wewnątrz opakowania, w tym także opakowania dużego lub DPPL, ale niestanowiące integralnej części tego opakowania.

Wykładzina ochronna (dla cystern) oznacza wykładzinę lub powłokę, chroniącą metal użyty do budowy cysterny przed materiałami przeznaczonymi do przewozu;

UWAGA: Niniejsza definicja nie ma zastosowania do wykładzin lub powłok stosowanych do ochrony przewożonego materiału.

Wyposażenie konstrukcyjne oznacza:

- (a) w odniesieniu do pojazdu-cysterny - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika;
- (b) w odniesieniu do kontenera-cysterny - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika;
- (c) w odniesieniu do elementów pojazdów-baterii lub MEGC - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika lub naczynia;
- (d) w odniesieniu do DPPL innych niż DPPL elastyczne - wzmocnienia, zamocowania, elementy manipulacyjne, zabezpieczające lub stabilizujące korpus (wraz z paletą-podstawą dla DPPL złożonych z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego).

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Wyposażenie obsługowe oznacza:

- (a) w odniesieniu do cystern - urządzenia służące do napełniania i opróżniania, urządzenia oddechowe, urządzenia zabezpieczające, urządzenia służące do ogrzewania oraz zapewniające izolację cieplną oraz urządzenia pomiarowe;
- (b) w odniesieniu do elementów pojazdów-baterii lub MEGC - urządzenia służące do napełniania i opróżniania, łącznie z kolektorem, urządzenia do zabezpieczenia, a także urządzenia pomiarowe;
- (c) w odniesieniu do DPPL - urządzenia do napełniania i opróżniania, wyrównywania ciśnienia lub odpowietrzania, zabezpieczenia, ogrzewania i izolacji cieplnej, a także urządzenia pomiarowe.
- (d) w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych – zamknięcia, kolektory, rurociągi, materiał porowaty, absorpcyjny lub adsorpcyjny oraz elementy konstrukcyjne służące np. do przenoszenia.

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Wzór, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza opis materiału rozszczepialnego wyłączonego na podstawie 2.2.7.2.3.5 (f), materiału promieniotwórczego w postaci specjalnej, materiału

promieniotwórczego słabo rozpraszalnego, sztuki przesyłki lub opakowania, który pozwala dokładnie określić taki wyrób. Opis ten może zawierać wykazy elementów, rysunki techniczne, protokoły potwierdzające zgodność wzoru z wymaganiami obowiązujących przepisów oraz inną stosowną dokumentację.

Z

Załadowca oznacza przedsiębiorstwo, które:

- (a) ładuje zapakowane towary niebezpieczne, kontenery małe lub cysterny przenośne na pojazd lub do pojazdu lub do kontenera, lub
- (b) ładuje kontener, kontener do przewozu luzem, MEGC, kontener-cysternę lub cysternę przenośną na pojazd.

Załadunek oznacza wszystkie działania wykonywane przez załadowcę zgodnego z definicją *załadowcy*.

Zamknięcie oznacza urządzenie służące do zamykania otworu naczynia.

UWAGA: W przypadku naczyń ciśnieniowych, zamknięciami są np. zawory, urządzenie obniżające ciśnienie, manometry lub wskaźniki poziomu.

Zapewnienie jakości oznacza systematyczny program kontroli i inspekcji stosowany przez organizację lub jednostkę, mający na celu zapewnienie, aby przepisy bezpieczeństwa zawarte w ADR były stosowane w praktyce.

Zapewnienie zgodności (materiały promieniotwórcze) oznacza systematyczny program działań stosowanych przez właściwą władzę, którego celem jest zapewnienie stosowania w praktyce wymagań ADR;

Zatwierdzenie jednostronne, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zatwierdzenie wzoru, które powinno być dokonane wyłącznie przez właściwą władzę państwa pochodzenia wzoru. Jeżeli państwo pochodzenia nie jest Umawiającą się Stroną ADR, to zatwierdzenie powinno zostać uprawnocznione przez właściwą władzę Umawiającej się Strony ADR (patrz 6.4.22.8).

Zatwierdzenie wielostronne dla przewozu materiałów promieniotwórczych: zatwierdzenie wzoru sztuki przesyłki przez odpowiednią właściwą władzę państwa pochodzenia wzoru lub przesyłki, jak również właściwe władze każdego państwa, przez lub do terytorium którego przesyłka będzie przewożona.

Zawartość promieniotwórcza, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza materiał promieniotwórczy razem z innymi skażonymi lub aktywowanymi materiałami stałymi, materiałami ciekłymi lub gazami znajdującymi się w opakowaniu.

Zawór bezpieczeństwa oznacza urządzenie sprężynowe uruchamiane automatycznie na skutek ciśnienia, którego zadaniem jest zabezpieczenie cysterny przed nadmiernym wzrostem ciśnienia wewnętrznego.

Zawór podciśnieniowy oznacza urządzenie sprężynowe uruchamiane automatycznie na skutek ciśnienia, którego zadaniem jest zabezpieczenie cysterny przed nadmiernym spadkiem ciśnienia wewnętrznego.

Zbiornik (w odniesieniu do cystern) oznacza część cysterny, w której znajduje się materiał przeznaczony do przewozu, wraz z otworami i ich zamknięciami, ale bez wyposażenia obsługowego i zewnętrznego wyposażenia konstrukcyjnego.

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Zbiornik rurowy (klasa 2) oznacza naczynie ciśnieniowe bez szwu lub kompozytowe o pojemności wodnej większej niż 150 litrów, ale nie większej niż 3 000 litrów.

1.2.2 Jednostki miar

1.2.2.1 W ADR stosowane są następujące jednostki miar ^a:

Wielkość	Jednostka SI ^b	Inna dopuszczona jednostka	Zależności między jednostkami
Długość	m (metr)	-	-
Powierzchnia	m ² (metr kwadratowy)	-	-
Objętość	m ³ (metr sześcienny)	l ^c (litr)	1 l = 10 ⁻³ m ³
Czas	s (sekunda)	min (minuta)	1 min = 60 s
		h (godzina)	1 h = 3600 s
		d (doba)	1 d = 86400 s
Masa	kg (kilogram)	g (gram)	1 g = 10 ⁻³ kg
		t (tona)	1 t = 10 ³ kg
Gęstość (masy)	kg/m ³	kg/l	1 kg/l = 10 ³ kg/m ³
Temperatura	K (kelwin)	°C (stopień Celsjusza)	0°C = 273,15 K
Różnica temperatur	K (kelwin)	°C (stopień Celsjusza)	1°C = 1 K
Siła	N (niuton)	-	1 N = 1 kg m/s ²
Ciśnienie	Pa (paskal)	bar (bar)	1 Pa = 1 N/m ²
			1 bar = 10 ⁵ Pa
Napężenie	N/m ²	N/mm ²	1 N/mm ² = 1 MPa
Praca Energia Ilość ciepła	J (dżul)	kWh (kilowatogodzina)	1 kWh = 3,6 MJ
			1 J = 1 N m = 1 W s
		eV (elektronowolt)	1 eV = 0,1602 × 10 ⁻¹⁸ J
Moc	W (wat)	-	1 W = 1 J/s = 1 N m/s
Rezystancja (elektryczna)	Ω (om)	-	1 Ω = 1 kg · m ² · s ⁻³ · A ⁻²
Lepkość kinematyczna	m ² /s	mm ² /s	1 mm ² /s = 10 ⁻⁶ m ² /s
Lepkość dynamiczna	Pa s	mPa s	1 mPa s = 10 ⁻³ Pa s
Aktywność	Bq (bekerel)		
Równoważnik dawki	Sv (siwert)		

^a Przy przekształcaniu jednostek alternatywnych na jednostki układu SI dopuszcza się następujące zaokrąglenia:

<u>Siła</u>		<u>Napężenie</u>	
1 kG = 9,807 N		1 kG/mm ² = 9,807 N/mm ²	
1 N = 0,102 kG		1 N/mm ² = 0,102 kG/mm ²	
<u>Ciśnienie</u>			
1 Pa = 1 N/m ²	= 10 ⁻⁵ bar	= 1,02 × 10 ⁻⁵ kG/cm ²	= 0,75 × 10 ⁻² tor
1 bar = 10 ⁵ Pa	= 1,02 kG/cm ²	= 750 tor	
1 kG/cm ² = 9,807 × 10 ⁴ Pa	= 0,9807 bar	= 736 tor	
1 tor = 1,33 × 10 ² Pa	= 1,33 × 10 ⁻³ bar	= 1,36 × 10 ⁻³ kG/cm ²	
<u>Energia, praca, ilość ciepła</u>			
1 J = 1 N m	= 0,278 × 10 ⁻⁶ kWh	= 0,102 kGm	= 0,239 × 10 ⁻³ kcal
1 kWh = 3,6 × 10 ⁶ J	= 367 × 10 ³ kGm	= 860 kcal	
1 kGm = 9,807 J	= 2,72 × 10 ⁻⁶ kWh	= 2,34 × 10 ⁻³ kcal	
1 kcal = 4,19 × 10 ³ J	= 1,16 × 10 ⁻³ kWh	= 427 kGm	
<u>Moc</u>		<u>Lepkość kinematyczna</u>	
1 W = 0,102 kGm/s	= 0,86 kcal/h	1 m ² /s = 10 ⁴ St (stokesów)	
1 kGm/s = 9,807 W	= 8,43 kcal/h	1 St = 10 ⁻⁴ m ² /s	
1 kcal/h = 1,16 W	= 0,119 kGm/s		
<u>Lepkość dynamiczna</u>			
1 Pa·s = 1 N·s/m ²	= 10 P (puazów)	= 0,102 kG·s/m ²	
1 P = 0,1 Pa·s	= 0,1 N·s/m ²	= 1,02 × 10 ⁻² kG·s/m ²	
1 kG·s/m ² = 9,807 Pa·s	= 9,807 N·s/m ²	= 98,07 P	

^b Międzynarodowy układ jednostek (SI) jest wynikiem postanowień Generalnej Konferencji Miar i Wag (Adres: Pavillon de Breteuil, Parc de St-Cloud, F-92 310 Severes).

^c W przypadku użycia maszyny do pisania (drukarki), w której znaki „l” (litera „l”) i „1” (cyfra „1”) nie różnią się od siebie, dopuszcza się użycie skrótu „L” zamiast „l”.